КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА, 14 МАРТ, 1968 шу. № 32 (4512). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхерчу Советан а Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

Коммунистически белхлойн партийн Консультативни вlашагlкхетера итогийн хьакъехьарча КПСС делегаце отчетага ладийгlачули из бийцачуна тlехьагlа. КПСС ЦК-ас иьзабдир делегаце гlуланхаши мел дийцача дешашта цу лаьца позиции.

КПСС ЦК-ас лакхха мах бу Консультативни вlашагlкхетаре лоорхlама. Дуьнен халкъашта юкъерча коммунистически белаэра карттера тенденци — из [illegible] пролетарски интернационализма принципаш тlе кхетабара тенденци хьехьхилгех дагlайелалелгеи хилар цунна. Цо хьахьехир империалистически реакци агрессивни планаш юкьагlъяхарен машара, демократе, къомаш кхычарех тийша хlама деацаш хилийтара, социализма гlуланйна кхерда котамаш lаламъярен шеей лезаш дебадарца бела коммунистий хиларе хоlам.

Коммунистически белхлой партий викалий дуьнен халкъашта юкъера совещани тулъяра хьакъехьа, из кийчъяра хина, цlана, цун ден повестка, методий хьакъехьа Консультативни вlашагlкхетаро къча решение мaleн да из чекхъякхаргахьа лоорхlама практически гlo бьенхо хилар. Совещаниe хlинзарча этапе империализмана дукъалерча къасане декхар а коммунистически белхлойн партей, дерригачa антиимпериалистически низан цхьаагlо а вхо деш душхара терхам тlабезабу агара картарча проблемана, иокъестан деаган коммунистически белам чlоагlбара сание, шутта социализман демократан дерригa низаш иштадара а.

Вlашагlкхетаро хьакъехкай цхьатерраpча бокъоний, коммунистийн ташша дlа-юка дагадукхара принципий ларда тlе дешаш коллективно къестадара эффективность Консультативни вlашагlкхетаре белгалъяьйя. Дуьнен халкъашта юкъерa совещани кийчъяра демократически формаш юкъара декхараш къестадара гlуланха дуьнен халкъашта юкъерча коммунистически белама еррнгача этриндица чанхдахача гlуланхий мах беран выводаш ерон, уш цхьана вlашагlтехар духьа дагадела дина цара хьао хьнe хит КПСС ЦК-ана. Консультативни вlашагlкхетара юкъе дахьа лара безaм белча ерригача коммунистически белхлойн партей викалах совещание кийчъяргlена кеносе вlашагlйелларе хилачна дергинa хьалаo хуьнйтарга совещании кийчъяра.

Совещании тешна кийчъяра межаш [illegible] КПСС ЦК-ас Консультативни вlашагlкхетаре кийчаон балхаца а совещанице шайна а йоккхача белаш лара тlе дахьа лаццара тlахьехаш бела ерригача коммунистически [illegible] ташна, цу дахьа будапештски вlашагlкхетаре дахьа ца валцашна а дах ихайкхара. КПСС ЦК масса вагlорахьара рахьа а совещание кp хlара [illegible] парте а дуьнен халкъашта юкъарча берригача коммунистически белама а хьанташ, дерригa низан империализмана дукхаларча къасаса [illegible] хьаштехара кхахкара да хьна, Консультативни вlашагlкхетаре хьча выводa.

Консультативни вlашагlкхетаре хьякъехьарча коммюнике тlе дlаязьыча полажатиндан хьалхе а лавеши, КПСС-о цхьа да йиш ёсу дерзха коммунистически белхлойн партий викалий совещани тешна кийчъяран чекхъяккхехьан.

КПСС ЦК-ан СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН

1968 шера 6—7 марта Софехь хиннача доттагlала, цхьана гlуллакхан лелара, вlаша вовшаьцархьара хьарьехьарча Варшавски договора юкъе дакъа лоцуш ерча пачхьалкхений политически Консультативни комитета совещание Советски Союза делегаце бачча балха хьакъехьарча отчетага хьежна КПСС ЦК Политбюро СССР Министрий Совети.

КПСС ЦК Политбюрос СССР Министрий Советехьа къаьстта боккха лоорхlам бу вьетнамски халкъа духьлара Америка Вlашагlкхийтточa Штатий агресси дlахе чlоагlьалар бахьан долаш ертача кьалага политически Консультативни комитета совещание масса оагlорахьара хьакхаро. Совещание массана раьза а волаш тlайийцача, Вьетнамера американски агресси шеръяр бахьан долаш тlаьессача кхерама хьакъехьарча Декларацe Советски Союзe мах баь из Вьетнамера агрессивни тlом дlахе дахтарбарчех шербарцeх дерригача аламацuто хьахханшка США правительства шуйна бехкехам тlаеццаш хилар цуйна дlахайтам дина лоорхlамера политически документ сaнна а даьрхlа.

Социалистически мехкаш хила а хиннад, хlана а да къонахчал долаш американски агрессорaшка къонсам доттабеча хурнала вьетнамски халкъагахьа Советски Союзо, Варшавски договора юкъе дакъа лоцачи вокх пачхьалкхех вина а санна, дlахо а дизза хьалоццайгда Вьетнам халкъа [illegible] [illegible] шуйна тlабена империалистически тlом вьетнамски халкъо коталонца кхатоххалла болча хана. Шутта лаьрхlа вежарашха дола социалистически мехкаш хилар цlаькха а бакъдаьл Варшавски договора юкъе дакъа лоцача пачхьалкхений политически Консультативни комитето тlайийцача Декларацe тlе.

Советски Союзе эгара чlоагlагlча тайпара хьалдоан Америка Вlашагlкхийттача Штатана Вьетнамера агресси ший масса а формаш соцаелгeн вьетнамски дош маьарца къостадара паькъа тlа уж оттилгeн тlагlертта хьадеха ахна ПКБ дакъа лацарна совещание ерригача пачхьалкхенашка, правительствашка, машара хьаштам деза долаш мел барашка бах тlахьехам.

КПСС ЦК Политбюросо Советски правительствaн боккха лоорхlам бу иэьанна а тайпара юкъарчаl доацаш Европерча кхерамалeх лешацен дерригача дуьнен тlаьрча машара кхелaйцeн юхаенна бола, ядерни герэ доаржа ца дара проблема ПКБ заседание масса оагlорахьара хьалара.

КПСС ЦК Политбюросо Советски правительствaн бlаьрча а йиза а хьалдоан ядерни герэ доаржа ца дара хьакъехьарча договор йина хьалаха Болгаре Халкъа Республико, Венгерски Халкъа Республико, Германски Демократически Республико, Польски Халкъа Республико, Советски Социалистически Республикий Союзо, Чехословацки Социалистически Республико цхьана хь заявлени, из герэ дlахо доаржа да дара декхар тlехьакетта бин йоацаш машар чlоагlбара гlулакха актуальни лоарlам болаш лоорхl.

Советски Союзо дlатхайкалу, ядерни герэ доаржа ца дара хьакъехьара дош къоастадалеш доагllаш дола дуьнен халкъашта юкъе ра договор дари духьа дlахо а къонсам доттабе лаьрхlа шe хилар.

КПСС ЦК Политбюросо СССР Министрий Совето дикa къаолабаьл Варшавски договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений политически Консультативни комитета совещание дакъа лоацаш хиннача СССР делегаце гlуланкхаш, цар лоорхl, цу совещание баь болх халкъий машари кхерамалеи чlоагlдара гlулакха, Европера кхерамалe чlоагlъяра гlуллакха, социалистически пачхьалкхеинаш кхетамлeи цар шоайла вежарашха леладу гlуллакхаш дlахо чlоагlдара ахтуо боаккхаш хилар.

ПРОФСОЮЗНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ СИЙЛЕН ДЕКХАРАШ

Кулгаллара, доахлара школа, коммунизма школа бал профсоюзаш. Из да а за шутта. Парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара къахьегамхой оаршагlбаха, царна кхетам бала карагlдоалаш шоай йолга къахьта хьагайтад цар. Дукха ха йоацаш Москве хиннача советски профсоюзий XIV-ча съездага молошал тохьийташ КПСС Централъни Комитето белгалдаьккхар, вай йехка коммунизм хьалъеча хlанзарча этапе советски общества экономически, социальни, политически, духовни вахаре профсоюзий лоорхlам кхы а лакхлуш хилар.

Бехктоккхамен сийлени декхараш да профсоюзашта хьалхашка латтарал. Хlана шарех кертерлараш да къахьегамхой творчески хьинар айдар, тlайийца социалистически декхараш кхоачашдара производственни коллективашта цахадлаш лoвкъостал лоттадар, социалистически ялья коммунистически къахьегама тlехьара болама бокъонца вlаштlехьбаккхар, пхе шера плана В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача ден сийна тlайийца декхарашн ханал хьалха кхоачашделга lаламдар.

Уж декхараш дика кхета а деш, вай республика дуккхача профсоюзий организацешца дика вlаштlехьбаьккхаб шоай болх.

Дикача гlуланхашца белгалъяьйна я Грознерча производственни товарни контора заводской комитет. Цо кхетамца хулталу социалистически ялья. ПТК хlара къахьегамхо ялье ваьнкав, шутта льржай ялья бригадашта юкъе а. Заводской комитето хай-ханнакьа итоташ ю ялья, гучалоах кхоачамбоацараш. хlаьта шутта белгаллоах уж дlадахара некъаш а. Кхетамца пайла яц гойтара агитацех. Хlара болхлочун коттите хьалтехл доахх це тlайийца декхараш. Производственни товарни конторе шерра баьржаб коммунистически къахьегама тlехьара болам. Заводской комитето дайн йоакхо ю къахьегамхой салоlам вlаштlехьбаккхара, цар духовни хьашташ кхоачашдара. Хlана хlиргагlа пхе шийнаха болх бе зайнича хьалаша заводской комитет гlерт мукъача шин денах болхлоша чахулла дикагlа пайда эцаргбола гlуланк вlаштlехьдаккха.

Тlайийна социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой ораганlбоахаш дика ка йоал Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхоза болхлой комитета. Ялья йоаржалий бригадашта, фермашта, отделенешта юкъе. Дика лел хьалха латтарий опыт балха юкъе хахьара гlулакх а. Болхлой комитето къаьстта теркам тlаухийт хьалха латтарий сий лакхдара. Уж шерра дlабовзийт, цар сурташ хьалтох гуш йолча коттигашка, цар сийна айю байракхаш, шутта [illegible] а. Кхетамца терле ю къахьегамхой материальни белам совбаккхарe а.

Хlана совхоза болхлой комитето берригa [illegible] карагlбелхаб кхашкара бlаьстан балхаш дlадоладе [illegible] lаламдара.

Цу тайпара масалаш кхы дуккха а доаладе [illegible] я. Вай республика профсоюзни организацешта карагlдийна дика гlулакхаш кlезига дац. Пхьабакъла, долаш да кхоачамбоацараш а. Пхьайолча профсоюзни организацешa дизза кхоачашдац шоай декхараш. Дерттlа кулгалдац социалистически ялья. Йоакхо яц къахьегамхой хьашташ дизза кхоачашдара, белгалдахац производства лоарlамера дешаш, шутта кхы а.

Производственни гlулакхаш кlоаргга тахка а, хlаьта къахьегамхой хьашташ бокъонца довза а вlаштlехьдаргий Сунженски хьун боахама болхлой комитета, нагахьа санна цун председатель [illegible]. [illegible] хьуна участкашка готтара кlезига хулаш хилча? Цулухьа лелара [illegible] цхьайолча цехови организацей болх в.

Социалистически ялья ледара деваю Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза болхлой комитето.

Къахьегама дисциплина чlоагlъяра тlагlерта къонсам доттабац республика дуккхача гlишлоний управленешкачa болхлой [illegible].

Укх шера хьалхарча шин бетта продукцена реализаци ара пачи кхоачашъьяц республика 28 предприяте. Цу тайпара хьал оттара бехке а цу предприятей профсоюзни организацеш а.

Дукха кхоачамбоацараш да республика къахьегамхой салоlам вlаштlехьбоаккхача, шутта кхычахьа а.

Хlана хьалхашка латта декхар да профсоюзни организацей болх цlенхаштта тоабар. Пхе шера плана ханал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача ден сийна деккхий декхараш тlа а ийца чулйина къахьегаш ба республика къахьегамхой. Профсоюзни организацеш декхарйола я кулгалдеръяржача социалистически ялья керте латта, цунна кхетамца кулгалде. Лоарlаме да укх шера заданеш тоалаца кхоачашъяра берригa низ тlабанийсар, цахулла лакхъе еза производства эффективность, къахьегама оахар, продукци дикал. кlезигдe деза продукци хьалкхерта дlадодар, кхоесафле, деза белали материалаши.

Профсоюзни организацешта хьалхашка латтача кертерча декхарех да къахьегамхошта советски патриотизмаи пролетарски интернационализман кхетам балар, болхлой класса революционни къахьегамен сийлен традицеш дегlакхувлар, къахьегама социалистически дисциплина чlоагlъяр, производствана кулгалде lомабара дукхагlа болхлойн гlулакхера вахи вкъоздар.

Даим йоакхо е декхарйола я профсоюзни организацеш къахьегамхой материальни хьалаш тоалара, культурно-бытовой гlишлош хьалъяра, торговле, общественни кхачан, коммунальни предприятей, медицински учреждений болх тоабара.

Хlана кlиргагlа шин ди мукъа хиларах йоакхий торонаш я къахьегамхой духовни, физически хьашташ кхоачашде. Цулухьа къаьстта теркам тlабахийта беза республика культурно-просветительни, спортивни, кхыча учреждений болх тоабара.

Шахо шоай организаторски кхетамен болх тоабе беза профсоюзни организацешa, айде деза хlара комитета дешал, профсоюза члений хьинар.

Профсоюзий оаш партийни кулгалларах латт. Цулухьа партийни организацеш декхарйола я цар балха дешна терко е.

Шеко яц, Нохч-ГIалгIайчен профсоюзни организацеша шоашта хьалхашка латта бехктоккхаме декхараш дlахо а сийленца кхоачашдергдахилар.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

ЦIАЬКХА А КIЕЖ ТЕХАЙ

Скважинаш тоххаш дукха балхаш де дезаш бар укх кварталe Карабулакски буруо деттача контора болхлой. Укх дешошка № 132 йолча скважине дlадолалир уж. Лаккхера мелоза тlоений кхоалагlа пачка тоххаш скважино кlеж техар. Хlана деннех бийсанех 63 тонн «lаьржа дошув» лу цо. Тlоанашто юкъе зlалеш доаттаяра хий чулахийта лаьрхlа хинна скважина, лакха хебит йола мехкадьтта давор бахьан долаш эксплуатаце дlачуенна.

Укх шера Карабулакски бурув деттача контора сина кхоалагlа фонтан я из.

А. БАКАЛЮК.

ШОФЕРИЙ ТОЛАМ

Вай республика эгара къахьегlча предприятеш а «Грознефть» объединение автобаза. Бурув деттарашта, мехкадьтта доахарашта, гlишлошъярашта вай мухьаш дlа-юха кхухь автомобилисташа. Ставропольски крае, Астрахански областе, Нохчий-Балкхарой автономни республике кагт-кагт рейсаш я цар.

Республика хьалха латтача предприятешта юкъе я автобаза коллектив. Пятилетка цьалхарча шин шера планаг совгlа 306000 тонн мухь дlабихьаб водителаша, хlаьта автобазана планах совгlа хинна пайда 493000 сом ба.

Шутта дика дlадоладаьа коллективо пятилетка кхоалагlа шу а, хьалхарча шин бетта планал совгlа 13000 тонн мухь дlабихьаб цар. Къахьегамц оасарле планах йоагlачул 10,8 процент лаккхьай, хlаьта машинаш лелара коэффициент 104,6 процентага кхоачаьй. Шутта хьинаре болх бу марц бетта а.

Дукха ба автобазе гlорбаьна водителаш, бакъда царна юкъера къоастабе беза еза машинаш лелаю Демильханов Оалхазар, Козлюк Алексей, Калинин Анатолий, Арсамерзоев Хас-Мохьмад, къайгаш а. Шоай сменин норманаш 130—[illegible] процент кхоачашъю цар.

Владимир Ильич Ленин ваь бlаь шу дизара накъадолхаш кхы а дикагlа къахьега лерхl автобазан водителаша.

А. ТИЩЕНКО.

34 шу да коммунистически къахьегама ударни тохарь Ефим Николаевич Горюнов Грозненски локомотивни депо балх болш вола. Даима тlех дика хул цун болх. «Знак почета» яха ордан ения иэ. Горюновн.

Пятилетка кхоалагlча шера деккхий социалистически декхараш тlа а ийца къахьегаш ва Ефим Николаевич.

СУРТА ТIА: Е. Н. Горюнов.

В. Дзасикa сурт.

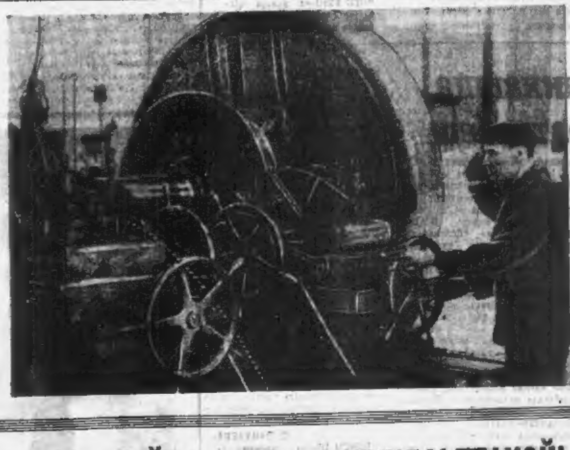

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ДУКХАГIА

Хьайбаш лелаеча фермий къахьегамхой шера эгара хьагlа а бехктокхамегlа а йоал ха чакхйоалаш латт хlанз. Дукхача коллективаша дика къахьегад укх lай. Ханал хьалха кхоалагlча квартала план кхоачашъяра, хьайбай продуктивность лакхъяра болгальйнай дукха фермий. Шутта, пачхьалкхенга дулх доахара квартальни план ханал хьалха, кхьайтталагlа март тlакхоачаш, кхоачашъьный Ведана, Гудермески, Наурски, Шелай-Юрта, Советски, Сунженски районий хьайбаш лелалерaша.

Цу районий боахамаша санна дика дац гlулакх кхыча районий боахамашка. Масала, Грозненски района фермий болхлоша квартальни план 45 процент марта кхоачашъьяц, хlаьта МалгlабикA района — 51 процент.

Хоастабе йиш йолаш оттабаьй балача назагара сов лола доахан бизара бола Надтеречни, Наурски, Советски, Гудермески районашка, Цхьабакъла, Грозненски, Наьсарен, МалгlабикA районашка ве оттадаьа из дош.

Дlадахача шерарчул хьагlа вlаштlехьдаьккхад укх шера мура йоахава гlулакх. Дукхача боахамий хьайбаш лелаерaш шоайlа квартала чота пачхьалкхенга мурe йоахаш ба. Дале а долаш да республике тlехьалуса боахамаш а. Шенхаштта тlехьалусача боахамех да Грозненски, Малгlабика, Наьсарен, Шалла районий боахамаш.

Воча хьала тlе да республика пачхьалкхенга фуаш доахара гlудакх а. Вай республика боахамех керттерча дакъе пачхьалкхенна фуаш лоаттаду районаш я тlехьаюсараш: Грозненски, Шалла, Урус-Мартана, Шелковской. Шенхаштта тоабе беза болх.

Пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоахара квартальни план кхьайттагlа март тlакхоачаш кхоачашъяран йола

СВОДКА

(План процентаца)

	ДУЛХ	ШУРА	ФУАШ
Ачхой-Мартана	78	77	39
Ведана	104	133	32
Грозненски	45	80	53
Гудермески	121	90	33
МалгIабика	51	65	29
Надтеречни	95	90	27
Наьсарен	92	68	23
Наурски	102	96	78
Шелай-Юрта	158	121	49
Советски	224	100	48
Сунженски	11	96	74
Урус-Мартана	66	84	49
Шалла	82	70	51
Шелковской	99	96	61
Ерригача республике тIолла	85	85	57

КОТАЛО ДАЬКЪАЛА ХИЙЛА ШУН, МЕХКДАЬТТАХОЙ!

12-ча марта йоккха шин собыли хиннай советски мехкдаьттахой. ЦаI: цlаькха а ца даьккхача тайпара дукха мехкдаьтта даьккхад деннех бийсаннех. Цунах хилар 820 эзар тонн.

ШоллагIъар: шера 300 миллион тонн мехкдаьтта доаккхаргдолча рубежа тlа баьнаб вай мохк.

Уж шин событи халкъа боахама мел лоорхlаме я дуьцар дийхар ТАСС корреспондента А. Петрухина СССР министргара В. Д. Шашингара.

Укх тlеххьарча итт шера юкъера лаьрхlача дукхагlа доаккхаш хинна мехкдаьтта 19 миллион тонн хулар, хlаьта дlадахача шера кхы а шин миллион тlаккхийтар цунна. Пятилетка шоллагlча шера мехкдаьттахоша, план тlехкхоачаш а я, 288 миллион тонн доагор дезар даьхенна. Белгалдаьккхача хьашт долаш хургда, 1864 шера хьахиннача вай мехка мехкдаьтта промышленноста истори хьалоналенча деза 3,2 миллиард тонн мехкдаьтта даьккха хилар. Цунах шин миллиардел тонн совгlа советски зама даьккхад.

Из йоккха йолца экскурс историе чу цхьа бахьан доацаш ьц вай, белгаллоаккх Валентин Дмитриевича. Лакхе йоалаьча ерригача цифрашеи масалашеи тешал ду вай мехка мехкдаьтта индустри лаккхача темпашца дегlаухаш хилара.

Цулухьа хила доаттlача тайпара да деннех бийсаннех коача доагор дукха дезар я Советски Союз шера 300 миллионни рубежага кхачар а.

Геологически картана тlаьуьтхе министра. Хьакхьаьжа шие, йоах цо, мехкдаьттен гази доалдаш хиларга хилача перспективни йолча лаьттай майла СССР ях территори дlалоацаш я.

Хlара шера мехкдаьттен гази юалла бlаь сарта шоттие хьакх геологана. Цар кхаь даькъах шин дакъа мехкдаьтта доалаш я.

Къьнера мехкдаьтта районаш а [illegible] Шийла. Цига гlертара йоагlача [illegible] [illegible] мехкдаьтта. Белгала дьяча, цу тайпара хоттигаш гучаьйнад Нохч-ГIалгIай чура, Волгоградски областера.

Мехкдаьтта дукхагlа даккхара вовкъестал ду lилманеи техниканех кераде карагlдаьнираш юкъехахьаро. Сихагlча методагlа буруо деттар скважинаш йоахилга юкъе хахьаро, кхыча чурча кхоачамаша. Белгаллоадаш гlулакх да, революци хилале хьарча Росcе 700—800 метр кlоарга скважинаш йоахаш шу а хьы дукхагlа а ха йоаккхаш хинна хилар. Хlаьта хlанз шин километр кlоарга скважина йоаккхаш хилча деррига а 10—15 ди мара эшац.

Цу тайпара, шера 300 миллион мехкдаьтта даккхара боарча реальность а хинна дlаьттаб. Из вlаштlехьаьнна мехкдаьттахой, гlишлошъерий, lилмахой-геологий йоккхача коллективо шоай хьинар да хходам къахьегар бахьан [illegible].

Укх гертгарча шин пятилетке вай мехка доаккха мехкдаьтта 600 миллион тоннал тlех хургда. Шера юкъера лаьрхlача из дукхагlа доахаргда 28 миллион тоннал кlезигагlа доацаш. Бокъонца «кхаьш тlа оттаргъа» мехка доаккхача дерригача кхоачача доагорах кхоалагlа дакъа совгlа территорай йола Малхбузен Сибарегlени Малхбузен Казахстанен перспективни мехкдаьтта районаш.

Хувцалургъа промыслай юкъе — юкъейоалаергъа автоматизаци телемеханизаци. Скважинайн гlоаийн балха режимах йолча информацена обработка ергъа вычислительни машинаша.

Хоаш цахара, аьнар министра ший къамаьл чаккхоавлаш, Тетаре мехкдаьттахоша предложени ена доагора 300 миллионналагlа тонн сихагlа яккхар духьа ергъа ергъа юкъе аьнна.

Нигъ дика хила шун, «lаьржа дошув» доахараш.

ВОШАЛЕИ ДОТТАГIАЛЕИ ЦIЕЙ

ВИЛЬНЮС, 12 марта. (ТАСС корр.). Таханa Литве дlадоладенна РСФСР литературан искусстван декада. Геттара lуйренне обществена lаламaгe дукхача викалаше безаме тlайийцар Российски Федераце Министрий Совета председателa заместитела В. И. Кочемасова керте а волаш Вильнюсе кхаьча РСФСР делегаци.

Сарраьа Пачхьалкхен филармоне зале чlоагlа деззаь хьехтаймадир декада дlадоладалар.

Цига дакъа лоацараш хьалхашка шие къамаьл деш, Литве КП ЦК къалхарча секретара А. Ю. Снечкуса Централъни Комитетан республика правительствaн цlерагlа дег тlаоа моашал хьаттар безамг хьаьшашка.

Безача хьашашка шутта дlайх моашал хьаттар Литовски ССР халкъа писатела А. Т. Венцлова.

РСФСР Министрий Совета председателa заместителa В. И. Кочемасова дег тlаоа бийнал вьiар безамe тlаццарах. Башха дика вазирий доттагlали хьашаше долаш хилара. Российски Федераце правительства, къахьегамхой цlерагlа дlайха моашал деар Вильнюса къахьегамхошка, дерригача литовски халкъага.

РСФСР Министрий Совето тlедиллараx В. И. Кочемасова литовски халкъа совгlата дlаделар фаянсица залла гоизаича дилла В. И. Ленина портрет.

Вечера доаккха концерт оттадир Ерригсоюзни радион телевидени зорий халкъа инструменти оркестро, Къылбехсара эрсий халкъа хоро, Московски филармоне симфонически оркестро, Академически эрсий хоровой капелло, Российски Федераце вlашагlкхийттама самодеятельни коллективо, сцена мастераша.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ — ЯХЬ ВIАШТIЕХЬЙОАХАРАШ

КПСС XXIII-чу съезда цIерагIча крекинг-заводан партийни организаце массаза коллективан творческий низам тIаьерзаду кертера производственни декхараш кхочушдарна, цIоагIа уйла тIайохийташ леладу организаторски политико-кхетаме болх, хIаьта кертерниг даьккхе цуьнан тийна да аьнна хет тхона планаш тIаьйна социалистически декхараш кхочушдалехь.

Юбилейни шера 40 шу дуза тха заводе эггара хьалхара промышлени установкаш хьалхе Йоладикачан болх ба йоладийтаьдер дийнахьа деха. ХIаьта хIинца тха заводе хьаж 20 тайпа гаргга мехкадьтта продукташ. Завода Iомадеш я цналитаца — мехкадаьттан доза бархама цIоагIа эшаш йола продукт — ираченаргйола керда технологи, контактни коксовани методана хьаьу гранулированни кокс, кхыйраш.

Цу доллачу хIамашка завода коллектив ехь тIа а декхарийна ю тIаьIерта болх бе, пийда иланга ина кхочушдан дийн деза, тIаьйна социалистически декхарашца кхочушдалехь Iалашдарх дукха организационно-технически мероприятеш, рационализаторски предложенеш юкъекхаьна, коммунистически къахьегама тIехьара яхь цIерагIа йолийне.

Социалистически яхь йолийна 2.000 гаргга сов, вешта аьлча хIора цех, установка, производственни участок. Яхь лелаш цхьо дездаца, установко установкаца, и. дх. дI. ХIора бетт-бетта итогаш ю яхье котальнияр белгалвоаккхаш. Социалистически яхье массаза а санна хьалха лаьт коммунисташ — шоашкара хьоккам а тхьалс кердаа къахьегама толамаш лахара еринга коллектив тIоашта тIехьайодхаш. Социалистически декхараш ханал хьалха кхочушдар дукха леладеца яхье хьалха даттарийна юкъарчал доашцаш болх бен тха юкъ-бIаь совгIа коммунист.

№ 1-3 йолча установка коммунистически къахьегама кердача еталонашна Советски Iаьдала юбилей белгалдаккха лаьрхIар. Шоай торонаш кхочачадаш даргIа а лаьркIа цар декхар тIайнашар мехкадаьтта сийлаз продукташ хьаьра пятилетка 3 шера план Сийлахь-боккхача Октябра юбилей лаьтIаккхадалехьа кхочушъе аьнна. Декхар, атта дац а, сийлахьа да. Цу инициатива установка технологи еронгача коллектива юкъа оттайир партийни группо. Балха гIулакха вIашагIкхийта собрани чIоагIа йIадахьелир цу сарахьа. Уж лоацаний декхараш кхочушдаргдолаш хилдарах коллективе кIерабоал члена тIерабе бийнар коммунистий. Цхера а, цу инициатива завода коллектива юкъе дIайолае лаьрхIар. Цу инициатива хьалхалахьар завода кхыча установкаша а.

Цехий коллективашна шоай социалистически декхарашка лоархIаме моттиг хетаб хIара болхдечув рационализаторски гIулакхаш тей творчески инициативанех. Цу доакъе хьоккаме ба № 3 йолча цеха партийни организаце болх (партбюро секретарь ком. М. Д. Радочинская).

Цаьа химически комбината бедал хьае доладеннача хана халчаш хьда тIа еттар цехера гIулакхаш, хIана аьлча № 3 йола цех комбината бедал лаьттаж кертера поставщик я. Цу дешо эарцагIйаьхар цеха коммунисташ цун партийни бюрои. Сов кехда къоастаде дезаш дар из. Шарра партийни бюро а гулдьа, цига бийхар цеха беррига инженерно-технически болхлой, дош къоастадергдаш цаьхьаш лаха хьежар. Уж лоар № 21-1 йолча установка аппаратанна кхы тIа а переобадаха а дьнна предложени еннача коммунистаца [illegible] И. Т. Кастерина, Ю. Ф. Берендеева, З. А. Тарасова. Цу предложени йиш хилийтар доархIаметIа йола продукташ бийцарь дукха тIа хьалдоастае, химически комбината чIахадаш бедал лоаттае, торо хилар установкана шой хилцалье ремонт а. Цо юкъедхьарга дукха мах бахаешар, хIаьта из кхоаьь ахча 20 эзар сом хилар.

Завода чухьа леладеча яхьа хьалашка [illegible] моттиг хетаж хIаьий [illegible]. Цу гIулакхе юбилейни шера партокома кулгалла хьежар дIалолдир материальни, къахьегама, ахчан ресурсаш кхоара, чура лхочачаш лахдараш царцагIьехдархи. Парткома комиссе, активистаща йоккха болх дIа-болийна цо хьажар чанхдаьккхара, хIаьта цунах пайда а бийлар. Хьажар дIадолаваннача тIехьагIа 272 предложени эзар, хIаьта царех 237 балда яхьеккьар 237 эзар сома экономически эффект а йоаккхаш.

Хьашара юкъе кьнара дакъа даьлар коммунистий вв. В. П. Петрова, В. Я. Чипцова, Г. Е. Вошкова, кхычар.

Социалистически яхь иниз леладеча результаташ а шарра шой вешарьнош, радиогазетага, «молнига», хьокхамий доскага, политинформаторашка гIалла. Оаха практикана юкъейоадаьлай цхьа тайпа мероприяти а: цеха коллектива юкъе бетта план установка коллектива эггара хьалха кхочушйича цу установка тIа Ще байракх йогI оаха завода еррига коллектива дикагIа бIаргагуйолча моттиге. Цу мероприятие шерра дIайовайт коллектива цо план эггара хьалха кхочушдаьнелга хийташ, шийна тIехьайоах вож юкъеса коллектива.

Завода социалистически яхь вIаштIехьъхарцеа муша кулгалдарцеа цу сийлахьча гIулакха тIа хорл-керда толамаш доах коммунисташа. Цо бакъду тха завода коллектива, Ерригсоюзни социалистически яхье СССР Министрий Совета ВЦСПС-ен карара кара тела Ще байракх а йоаккхаш, 8-за котальнина хилар.

Завода коллектива, шой сийлахьа къахьегама традицеш еба а еш, вай республике социалистически яхье инициатива йолийр пятилетка планаш ханал хьалха кхочушъяр дукха. Цо дIадолаха патриотически гIулакх хьалхадьнай Нохч-ГIалгIайчен беррагача къахьегамхоша. МалагIа рубежаш а крекингистий шоашта белгальварш?

Шой къахьегамах хьахицаеч хоашта совейт кIдеш йолла коллективе лош декид: производства кхоачамех пайда эцара, доалдара рационализаторск методаш а Iалмоцаш техникаш карагIдьвараш а юкъекхаьра четах пятилетка ханал хьалха — 1970 шера 7-гIа ноябрь хьаьIаккхачадехьа кхочушдалехь.

Кхетамаш да, крекингистий карагIдьврачох кхоачам а бах Iе йиш ца хилар. Хьинарахи кхоарх йилае а болаш питилетка кхоалагIча шера чубеннаб уж, къахьегама керда толамаш доах цар. Масала, продукцеца реализаци ира отчеть ухх шера 3 бетта план ханал цьн ди хьалха кхочушъаьлй.

Социалистическецаи яхье доалу деша дош партийни организаце кулгалца дизза кхочушдаро а ювош тIайна декхараш ханал хьалха кхочушде — пятилетка план Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дуза да хьаьтIаккхачалехьа кхочушде а лаьркIа ба крекингистий.

И. ЗАКАРИН,

КПСС XXIII-чо съезда цIерагIча Грозненски [illegible] завода партийни [illegible].

Дына гIулакххашца къовсам лоаттабеш

ДIадахача шин шера доархIаме атеистически болх [illegible] ВЛКСМ Шаьлан райкома лекторски группо. Укхаьч пхийтта сов юкъе вогIа группана. Шурий — товарни фермашка, трактори бригадашка, хьатташка, кхашкарча станкашка 450 лекци йийшай дагарахоша.

Атеистически лекци ешаш а беседа еш Iилман — популярни [illegible] хьех лекторашца. Цу тайпарча беседах дикка пайда баьнаб.

Къаьстта лоархIаме болх чакарбо вайнахья мехкарашта юкъе лекторски группа членашен ВЛКСМ райкоме кхаллаха юкъерча балха [illegible] гIаллдача комиссеи. Жейкомиссе кхетаха болу бер 21 комсомолец ва.

Атеистически балха формаш ца хаддаш эргайцах лекторашна — активисташа. Пошарийш тематически конференцеш, сайренаш ю, баргаьлдуна журналаш ду естественно — Iилмана, дына дуьххьарчи темаех [illegible]. Киттд сакъердаме чакхаьльар «[illegible] бийса» яхача А. Бекови, «ТепсогIа лоамашкара хIацеха» яхача М. Сулаева, «ТIахо юкъе дика дага лаьтта М. Шейхова» кхача прошедна хила конференцаш.

[illegible] районе «Исламиятахане шой вахар», «Ислама дола баргаша», «Ислама кхалсаг» яха сайренаш.

Уж мероприятеш вай шаста чакхьаьнр баьва лолаш шерра-шера дукхагIа хуъыш лаьт районе шоаьа клубаш балха юкъе лакха лоацаш беша кураш. [illegible] лакхие лакхийтта юкъе кхетама болх доахбалар баьнан лелаш конференцаш шегIарашна дукха лейнаьна мехкарий укхаьг.

«[illegible]» яхаш да комиссе члений инициативах районе вIашавIеэдда радиожурнал. Кхашка, ферманашка, промышленни предприятешка хьайаре къахьегача кхалиньха вахарах даьна дуьи радиожурнало, везаш [illegible] атеистически кхетам балара дIадах ду.

Кхалнаьха цхьаса йоккха болх цхьайоах шера советски обрядаш вахара юкъейоалаш. Районе торжественно-чакхдуьна бераште регистрации цаг, эггара хьалха паспорт даьнга, кхыча кхайола мероприятеш чакхйоахьага.

Торжественно лоаш районе сагIа йолаелга.

Къонабарий кхоашца обрядащ вIашагIъелаш районе. Атеистически тешах къаьстта ира ялу Мадиева Зурас, Нагоцьева Мовлат, Авалиев Адам, Саулиев Муталим. Цар хьаьь материалаш «[illegible]» яхара районе газета литературни оагIув тIа цхьа-цхьа ираца.

[illegible], клубашка, кхыча общественни моттигашка сайренаш чакхйоах.

Уж мероприятеш районе [illegible] чаккьахар баьша лолаш дукхах лолаеннай тха районе кхонах бола [illegible] къонагIа мехкарий дIабенна а ун лаьна цаь улийташ кхаьсари бола моттиган. Нагахьа сайна цо тайна моттиг хиннадга шоашта хайча сихха оарцагIоргIа активисташ, бехке вар бекхташане оазара оарц хоаки.

С. ПАЙХАЕВА.

ВЛКСМ Шаьлан райкома [illegible].

«Грознефтехимстрой» треста СМУ-7 коллективе шой даш я РСФСР заслуженни гIишлоьнар Р. Ф. Фролова. Электросварщица декхарш дана кхоачаиду [illegible] Хьалхашь къ а а хьалхаш, хIара [illegible] нах норманш 125 процент кхочушдеш йа.

СУРТА ТIА: РСФСР заслуженни гIишлоьнар, электросварщица Р. Ф. Фролова.

В. Добрыкин сурт.

ГРОЗНЫЙ ХОЗЛУШ, ТОАЛУШ ЙОАГIА

«Красный [illegible]», ГРМЗ, промышленни гIишлой материалий [illegible] коллективий [illegible] [illegible] Грозни [illegible] город вахара аьттув болаш тоаярех гаьнаш, лазаш дуьгIаш кийтьярех ца бутт.

— Цу хьаькъехье фу доаргдаш да шун районе? — Из хаттар даьдар тха штате воацача корреспондента П. Попова г. Грозне Ленински райисполкома председателга Г. Ф. Галиновайга.

— Машинаш ухашдIарча вежарий кашо юхе парк еран гаьнаш йогIараш дола балхаш дIаьц а дергда вада, — аьлар ком. Галиновас. — Луговой улицагIа «Аргун» яха кафе йолаь евоор ергьа. Городе керда ваьхъаш а хохкаргда, долаш дарацта дика ремонт а ергьа. Желанга балхаш дац Жуковски улицагIа Шоджа трамвайни тIай тилара де дешраш. Ца тIой чила лада деза В. И. Ленин ваьча вайнахьа деза 100-гIа шу дуза да тIакдвачаш. Кхоаьцаньа чакхйоакдаргьа оаха Микрорайон вахара дика ваттанаш хургйолча тайпара кийчъярех гаьнаш, лазаш дуьгIаш тоаярех плана-график. Хоьц махалара, цу гIулакха вIашагIъелдай городской штаб.

Ком. Галиновас дIахо аьлар:

— Мара улица сийрдайоахилга доламагIа хургдолаш тоаддергха; хIазарча мааллагIа дика метта ленинистически дамцаш оккаргьа. Назаморг дергда Старопромысловски шоссе, Дзержински улицашка, Лермонтова цIерагIчен Чехова цIерагIчен скверашка. Хьаьдала дикагIа тоаргьа С. М. Кирова цIерагIа йола культурах салаIарех нарк.

Шой бетта чухьа 8 эзар га, 57 эзар кIотарг йогIургьа, 91 эзар квадратни метр тIа газонаш ергьа, 15 эзар квадратни метр тIа зезаш йогIаргда.

ДИКАГIВОЛА МАШИНИСТ

1935 шера вера Дзандаров Михаил Ахбулатович машинаькъа транспорте балха. Дукха ха яр цуьна машиниста болх дагабоаца. Малхо лелаш машинаькъа рельсаш бIаргайча дог тохалора, рельсай бIадхьад дIайоллар уйлаш. Кхоачашхилар Дзандарова лагальнтар. ХIана 34 шу да цо машинисталла болх бу, царех 30 шера Грозненски депо да из.

Атта ниц бацар бар ХьажагIа слесарьд гонзад Iомайир, тIакха машиниста гIончалд волаш бар болх. «Овечкагара» дIавоалеена йоккха тара болча «Серго Орджоникидзе» яхача паровозага кхаччалца поездашца бол баьв Михаил Ахбулатовича.

Коллективо лакха сий ду хIанз мехкадьтта продукташ дIакхуьхьаш волча тепловозерча машиниста Михаила Ахбулатовича. Герой Гроане тепловозаш яькача эттара хьалхарчарна Iомайир Дзанарова тепловозаш лелара говзал. Шой болх дика бовзаш хиларах тарро дика лелаш цо хьалхарчареа бIаьгIена сагIена йола составаш.

Шой говзал, балха опыт бевзийта дIаIомаш цо шой новкъостанна. Цо Iомабаь дукха машинисташ хIанз ваьхача говзаца болх беш й.

Массала шой балха говзал лакхъеш хул Дзандаров, технически литература деш, залатешка ух, цига дикагIчар опыт хьаьц.

Доагор кхонбеш дIаакхийтараш планал совгIа мухьаш дIаккхахьараш ьержача социалистически яхье а дика толамаш хьайл машиниста. Соакка плавал совгIа 40 эзар тонн мехкадьтта продукташ дIа а хьош пачхьалкхенна 15 тонн дизельни доагор кхоадир цо. Темаш кхы 35 ца йолийташ къахьег да ухх шера а.

Депо кулгалхошо Дорпрофсожа президиумой шоэлагIа «Къилбаседа-Кавказски магистрала дикагIа вола машинист» яха цIи еннай Михаил Ахбулатовична. Дика къаьеггаш дукха граматаш, кхычи [illegible]. «Техника паровозни» яха значок а еннай цунна.

Доккха дакъа доаш машинаькъахочо депо коллектива общественни вахаре а. Коллективо кхоаса кхорамзле ловаю, общественни инспекторалла хьжар из. ДогIарара рейс ьчул гIонагIа салоIача саьхьатана дика арайоладаш локомотивая хьовшам а ремонте лоттача машиний хадакаташка хьежаш хул из. Бахьна тайп-тайпара дола гIалаташ шера а дахь уж шоай хакпадьа, бола юкъера дIаадкийтад говзача болхлочо. Локомотивни бригадай квартирашна дагс цар вахара хьадаш тоакаш, са мишта дол хьожаш а хул.

ХIана Дзандаров беррига а машинаькъахой сацна дхе шера плаи 1970 шера 7 ноябре паччаьшергьа кьнна коллективо тIайнна декхар кхочашдара беррига вна эарцагIйаьккха къахьегаш ва. В. И. Ленин ваь 100 шу дуьача дена 32 тонн дIаьта пятилетка чакхйоалараш 28 тонн дизельни доагор кходе, еррига составаш нормал совгIа саьыта 3 километрал кIенигагIа йоанаш технически сулапда лелаен дIа-хьа кхулхьа мухь нормал 10 процент совгIа кхаьчаи дьйна къаьсте шо тIаьйна декхараш а да Дзандарова.

А. ГРИГОРЬЕВ.

КЪАХЬЕГАМЦАРА БЕЗАМ СОВБАККХАРА

Ши шу гаргга да а тха мехкадьттахой планированен экономически стимулированен кердача системага баьдна. Цу хана яьза цар дика лакхдьвй продукци дикал, хIаьта планал совгIа бIаь эзар совгIа тонн мехкадьтта даьккхад. Дукхьал ихьаш дIадахача 1967 шера планал совгIа 600 эзар сом пайда баьб цар.

Дукха бола баьб НПУ предприятешка продукцега дIабезза мах лохбара, кертерча производственни фондех бизза пайда эцара.

Кердача реформа вIаштIехьалийтад къахьегамхой, инженерно-технически болхлой материальни безам дикка лакхбо, цу гIулакхо лакхъийт производства рентабельность.

1967 шера планал совгIа дьъккхача продукцех материальни поощрени фондира къахьегамхоьнта, инженерно-технически болхлошта 452 эзар сом деннад. Материальни поощрени фондера ахча кертерча дакъа квартальни, шера итогаш еш дIадахийтад. Цу гIулакхо вIаштIехьалийтад 1967 шера 1966 шерага дIадахча болхлой алапи 6.4 процент лакхде. Къаьстта лакхденнад алапи лакха квалификаци йолча болхлой, мехкадьтта дааккхача промышленности дукхача шерашка болх беш бебрий а. Изтта вIаштIехьаьккхай социально-культурни мероприятей фонда, цу фонде 247 эзар сом да.

ХIана 1967 шера баьча балха итогех къахьегамхошта, инженерно-технически болхлошта поощрени яьдьнная НПУ предприятешка. Беррига парна дIаденна ахча 226.8 эзар сом да. Из премешка хьалчад производства ветеранашта, дикагIа болча болхлошта. Шера итогех дIадед совгIа дIаденнача ахчо вIаштIехьалийтад, награш цо-шоай моттигашка дIаIоагIе. Из хьаьлоах ухх масало. 1967 шера дIаваххача шерашца цийсеча 25 процент кIезигагIа хилар къахьегама дисциплина доахадешар, хIаьта 50 процент кIезигагIаб прогульшикаш а.

Материальни стимулированнаца цхьана лелаш НПУ предприятешка моральни стимулированени а. ДикагIа болча производственникий сурташ сийлен Доска тIа хьалтоха дакъ, цар кIоваш къахьегама сийлен книжкаш тIа хIоаьзьвй предприятешка вIаштIехьаьхьай производстве хьалха даттарий аллеш.

Боахама кердача реформе предприятеи кулгалхошкара, профсоюзни организацешта кейте даттавергара дIадех шоай коллективашка кхетама балха боараш лакхбар, хIаьта беррига къахьегамхой экономически знанеш лакхъяр. Бакъда, из массане кхетадац. Дукха ба цхьа болча предприятешка прогульщикаш къахьегама дисциплина телхабараш. Масала, НПУ ремонтно-механически кезе беррига болх бераш 70 сах да, хIаьта 1967 шера укхаза къахьегама дисциплина телхабь 20 моттиг кийсьелар. Цу тайпара дукха кийсьелар уж моттигаш транспортни конторе, номер шиъ йолча бурга даттача конторе, кхыдолчаш.

Боахама кердача систем хьалашка бола беш хилийта йиш йоаш хIамаш да уж.

Ш. БУЗУРКИЕВ,

«[illegible]» НПУ [illegible] инструктор.

ТУЛЕ [illegible] культуре Доарац. Цидача цIенош [illegible] хаза дийа. 800 сага моттиг йола зрительни зал, 250 сага моттиг йола [illegible] зал, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] цIенош ду.

СУРТА ТIА: культура Доараца [illegible].

Н. [illegible] сурт.

ТАСС фотохроника.

*

ЯПОНСКИ ПРОЛЕТАРИАТА

Японе февраль батташ маре болхлоши йола ха — мехка лира классаши къовсамаш лелалу ха я. Пролетариат капиталисташта-предпринимателашта дуьхьалдовт, къовсам бозабу цо шийна сагота эшаш дола экономически политически хIамаш кхоачашдайтар дукха. БIаьхача хана лаьтт из къовсам. Массаза а лайн дIаолаш бIаьстен беррига бетташ. Цура лувзаленна ода хургла мукх Японе — «бIаьстанара болхлой наступление».

БIаьстан юкъера къовсам ухх шера январь беттехье а дена болайеннаб Японе. Фронта лаьн японски правительства американски атомни кемаш соцца бIы а баь дIаоттаьча Сасэбо Йокосукен яхача портанка гIолла чакхйоалаш дIаяхай. Цу порте «Энтерпрайз» яха доккхагIа дола американски атомни авианосец чудале хьалхагIа Сасэбо ше къамаьл деш, Японе профсоюзни Генеральни Совета (СОХИО) кулгалхочо Тосикацу Хори аьлар: «Уникава, Сасэбо, «Энтерпрайз» яха авианосец порте чудара дуьхьала къахьегамхоша лоаттабу къовсам ухх шера бIаьстан юкъера болхлой наступлени йолалар пайда доаш хургба. СОХИО-с Сато правительства реакционни политикана дуьхьала политически къовсам лоаттаберзба экономически къовсамца вIашха бужа а йолийтаж».

19-ча январе Сасэбо яхача порте «Энтерпрайз» кхета а делаш США атомни кемай дуа чутоттаденначча хана гореха увагIьахар цу «юнгта» дуьхьала протест еш йолча демонстрантий цIе байракхаш. Беррига мехка чIоагIа гIувтта болабелар къахьегамхой. Царна юкъе даьна лоацам бар бIаьш эзараш нах.

Укх шера бIаьстан юкъе йоаделла болхлой наступлени тIера сенагIа тIехьалIарка дукха йийтадагIа я. Цу шерашка чIоагIденнад Японерча вIаштIехьдьннача пролетариата вовзаш. 1955 шера, къахьегамхой цу цIерагIа эггара хьалхаь шерна гIайтача хана, предпринимателашна дуьхьалдарча болхлой къовсама юкъе дакъа доацаш 700.000 член юкъе воагIаш йола 8 отраслевая профсоюза марад ацар еррига а. Укх шера бIаьстан юкъерча наступленица дакъа доаларий коллективашца ва мехкара 200 хIава ер дьйна йолча отраслевая профсоюзашкара барх1 миллион гаргга къахьегамхо.

Цу баьнц бIаьла йошаьд хара болхлой болаш дуьхьала шарбенна ца Iеш, политически гIулакхашта чIоагIа беннай. Тахан Японе болхлоша къовсам лоаттабу хилармах эргайоаца маьлх баьвв лелаш лоаттабар ца Iеш, укх шера а цар кертера дIадехараш экономически гIулакхаш дале а — «малхбузеневропейски мехкий боарамга кхоачадеш алапи» лаккхадайтар дукха я. БIаьстан юкъерча наступленех японо-американски «кхерамазен договор» — 1970 шера ха чакхйоалаш йола США-цара Японе тIехха сова юкъера дIаяккхар дукха лоаттабергбоза къовсам кийчбара пайда аца да, ва ба СОХИО, мехкарча цу йоакхагIа йолча профсоюзни объединене кулгалхой.

Классови вIашдуххьаленаш дIахоиручад хьалашка латтаргба ухх бIаьстан юкъера къахьегамхой къовсам. Дукха хана дена къайле йоалаш да, производства техникех шой промышленность легIадзара боарамгех хилача Япони тIакхийна яда йоалхаш а хIаьта цхьадолча юкъйоашта шой къаьнарча конкурентей — Англей, Малхбузен Германей. Францей тIеххоалаш а латташ хилар. ДIадахача шера цигашта бакъьир Япони дуаен кертерча капиталистически державех цхьанега доллаш доладь хьал лелаш хилар: кемаш хара хьайхара моттиг, автомобилаш араяецара — шолагIа, болат хьадара — кхоалагIа моттиг. Японски капиталистий пайдаш сихха легIаух. Цхьайакъьда, болхлой вахара боарам лакхлуш бац. Вахача ваьха хIара сага сих лоархIаш тIайоагIача докхага хилача капиталистически пачхьалкхенашта юкъе вешта аьлча дукха совгIа-эшамагIа хIана а 21-гIа моттиг лаьц мехкa, вешта аьлча дукха совгIа-эшамагIа боаш Венесуэла боарам тIа латт из. ХIаьта японски болхлочох хьаьна аьлча, цо хьалхагIа а сацна кертерчa капиталистически мехкашта юкъе классага гIоаларча шой вежарашачул массехказа кIезигагIа доалих алапи.

Укх тIеххьарча шерашка йоккхача капитало «гуччахьарча экономика» политика чакхйоаккхача (аралхарча торговлена либерализаци еча, кхыча мехкий капитала чура оттадаь хинна доазонаш хIаьдеча) хьалашка предприятешкарча болхлой гIулакхаш талхаш латт: чIоагIлу къахьегама ен йола интенсификаци, дукхагIа хуа производствера хатараш а профессиональни цамагараш а.

1960 шера дена болхлоша къовсам лоаттабеш лакхдайтача алапе кхаьнаьхах ши дакъа соалхе а цахалхаш лакхлучча маьхаша дIаьцдаьдлар. ХIана йоагIача дугIанна кхы тIа а лакхбергболаш ба коммунальни гIулакхаш дарах бовха мах, тIаккхетаргIа сагота аьнна товарий мехаш. ХIанз парламенте хьожаш латтача, 1968—1969 финансови шера кийчъенна бюджета проекта тIа хIанале а оттадаьд дугаш (японца кхачан кертера продукт) пачхьалкхех машинаькъаша гIолла лелараи бовкха мах лакхбелги. СОХИО-с аьнча доархIамех Японе «аьхьдаш дукху шу» аьнна цийса цIи тилла долча ухх шера еррига йиеча хIамашта тIакхета маьхаш бархI процентах лоагIа доацаш хургда.

Капиталистий хIама тоалучча, капиталистически державашта юкъе къахьегама оасара оттада лакхагIа йолашехьа а болхлой [illegible] дарпена къахьегама гIулакхаш агфеодальни долча хьалашка болхлой къел дIайоккхага — цу тайпара сагота гIа дола декхар оттадьа японски къахьегамхошта хьалхашка хIадаха цу чакхдоалаш СОХИО-ен шой доIамарча профсоюзий бувзам. Къамал совортоп вIашагIъелдача, бIаьстан юкъера къовсам цхьана чакхбоаккхара йолча Совето. Шийна гонахьа 8 млн. гаргга сал (170 отраслени профсоюз) вIашагIтехача Совето сацаьа, болхлошара хьал теркал а деш, алапи 10.000 иен лакхделга предпринимателашка хьадеханза дарг цо хилар (ухх тIеххьарча шерашка эггара чIоагIагIа дIадехар). Укх шера бIаьстан юкъерча къовсамо лерхIеш дола кертера экономически гIулакх а лаьрхIа тIайнах из дIахьдар.

Алапи шерра лакхдара лоархIама чIоагIа духьалбьалар, капиталисташ. Нагахьа сайна профсоюзаша дIадехараш кхочашдейя Япони «экономически хIалам хургьа» аьнна болхлой кхерабара кампани йолаьй. Кхычча мехкий капитала йоккха конкуренци правительства политикан хьалха а ца, капиталистийн дIалийдад болх. [illegible] предпринимателашиш [illegible] хIара шерa хула лоацаш къахьегама гIулакхий [illegible] юкъера хIадоалайтага», хIаьта алапеш лела дош «ЙIаьхача хана» къестадеха.

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ПЛАНАШ КХОАЧАШЪЕ

Пятилетка кхоалагIа шу долладалар· промышленноста белхлошта белгал да, боахама доалара кердача хьалашка лаьтача предприятей меттел, цу хьалашка хьанад дрий а балха мах 1968 шера 1 январе доаз хьоаьча ерригача продукце духхалга хьежжа а ца беш, реализаци яьча продукце объемагеи баьча пайдагеи хьежжа беш хилар ца. Из лаьц керттерча дакъе укх шера массанахьа а чакхъяргIоача экономически реформаца кийчъяла предприятей вIаштIехьдалийтар духьа.

ХIана ши кIира совгIа ха мара йисаяц хьалхара квартал чакхъяла. Фу йоах республика промышленноста балха кердача шера юххьанцарча беттай итогаша?

Ала лезаш да январь бетта дукхца а коллективаш пар балха кердача тайпара мах бара кийчъялаза хина хилар, хIаьта ца бахьан долаш 54 промышленни предприяте продукцена реализаци яра оттаьь планаш кхоачаш а яьац. Из хIанз керттера бола хьокхам бIарчча хьанийнача республике гIолла а кхоачашбенза бисай.

Парте областной комитете цу лоша хьакъехьа предприятей кулгалхошца корта беллаш дола къамаьл хилар. ГучадIьлар тIехьаюсача цхьайолча предприятей кийча продукци тайп-тайпара бахьанаш хиларах дIа ца йолаш складашка йиса хилар а вокзар дIаяхийта продукци потребителаша мах таххаза йиса хилар а. Обкомо боахама кулгалхошкара хьадийхад гучадаьха кхоачамбоацарш дIадоахилга· Парте райкомашца тIадиллад кердача хьалашка предприятешта леладу тIахьожам чIоагIбелга.

стаиоцаршкаш жбиржбиар шра бира бирк ша ра

Чакхдаьха гIулакхаш бахьан долаш февраль кIезиг-дукха тоаделар эттa хиnпа хьдл, хIаьта цо продукцена реализаци яра шии бетта план 100,7 процент кхоачашъе республика промышленностага торо а хилийтар, боахама доалара кердача хьалешка лаьтача предприятеша из план 101,7 процент кхоачашдир.

ДIабахача шин бетта Нохч-ГIалгIайчен экономика сихача темпашца дегIаяхай· ДIадахачашера цу хинаца кийсдича продукци хьаяр 14,6 процент алсамдаьннад, реализаце объем — 16,5 процент, дIаьта къахьегама оасарле — 8,2 процент·

Дерригача хьокхамиё хьакъехьара шоай шин беттa планаш бакъхьала а йоалаш кхоачашъяьй Ленина орден долача «Грознефта» объединене нехкаьттахажа (пар шин бетта планаш совгIа 79 эзар тонн нехкаьттеи 15 миллион кубометр попутни газ яьккхай), Грозненски химически комбината, КПСС ХХIII съезда цIерагIча крекинг-завода, «Электроприбор» яхача завода, спичкий фабрика, ацетонови завода· дукхача кхычар коллективаша.

ХIаьта а ерригача коллективаш вIаштIехьдаьккхадац тIехьайисар дIадоаккхилга, хIаьта продукцена реализаци яра шин бетта план 29 предприяте кхоачаш а яьац (пар 2239 эзар сома кхоачаш ца еш йитай пладн). ТIехьаисар вштта продукце доархIамегIа дола тайпаш хьадар а. Шин бетта 1000 тонн нехкдаьтта аппаратура, 2,2 миллион совгIа етта кирпичкаш, 120 эзар сома мебель, 300 тонн совгIа мерзача шурий продукци, ялх эзар кубометр гIулакхна ухийта хьу, дукха а кхы продукце планал кIезигагIа еннай. Цу даннеша тешал ду дукхача предприятей балха юкъе цIенхаштта дола кхоачамбоацараш хилара.

Министерствай, ведомствай, предприятей кулгалхой лехкаршйла ба тIехьаисача коллективашкарча гIулакхий хьалага къоастам боллаш хьажа а тIехьайисар дIадаккха парна лерттIа новкъостал де а.

Партийни профсоюзни организацешца нонагIа вIаргIортам а балаш бодз бе беза йолаш болча резервах производства эффективность лакхъяра шерра пайда эйбе коллективаш оарцагIъяхаре.

1-ча апреле дола кердача хьалех бодз бе йолаургъа предприятей цхьаькха группа а.

Партийни а болхлой а собранешка лувца леза организационно-технически гIулакхаш лелга [illegible] мишта ду, лакхъе оза планашне тIаийца социалистически декхараш дуцийга йоацаш кхоачашдара йола коммунистий· общественноста, хIара болхлочун роль а белхтохам а.

Лохехьа кепатох тIехьаюсача предприятей списока. Дог дахa лоагIа цу предприятей коллективой тIехьайисар дIадаккха а 1 квартала план дерригача декхарий хьакъехьа кхоачашъелга IаламдIе а вIаштIехьдаргхилара.

1968 ШЕРА ЯНВАРЕ-ФЕВРАЛЕ ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬЧА ПРЕДПРИЯТЕЙ СПИСОК

Предприяте	Директор	Парторганизацие секретарь	План кхоачашъяра о.ф.
Грозненски ремонтно-механически завод	Сарзаларвили А. Н.	Никитин Г. В.	98
«Красный молот» завод	[illegible] Н. С.	Шейкин В. М.	94
«Электроинструмент» завод	[illegible] А. А.	Пашенных М. В.	89
ГАРО завод	Столбов Н. Н.	Горбунов И. С.	95
«Медииструмент» завод	Казарян С. А.	Кечченко А.	96
«Кавэлектромонтаж» ГМУ электромонтажни заготовкай мастерске	Перух Ю. Ф.	Мерзликов В. Т.	78
Крыловски леспромхоз	Воронов В. П.	Киселев А. И.	75
Сунженски леспромхоз	Цыкалов Н. Н.	Цукалов А. В.	80
Старопромысловски кирпичний завод	Гуров И. Е.	Остапенко А. М.	86
Малгобекски кирпичний завод	Бузуртанов М. С.	Эрщенева З. И.	67
Гудермесски кирпичний завод	Шаулов М. Р.	Осипова М. Г.	69
Назрани кирпичний завод	Бузуртанов Х. Э.	Шадыков А. Ш.	66
ХIамаш тега производственни объединени	Бабаджанов А. Н.	Хукалов М. В.	94
Грозненски трикотажни фабрика	Котиков Х. Б.	Володина З. В.	8[illegible]
Грозненски кога гIирса фабрика	Штейнберг Л. Ш.	Агабеков В. С.	9[illegible]
№ 15 йола хьтта завод	Трушин Б. М.	Гуманова А. Н.	7[illegible]
Грозненски консервни завод	Лилубаев Н. Ю.	Степина А. М.	8[illegible]
Ассиновски консервни завод	Руденко А. Ф.	Болотов В. Н.	8[illegible]
Кондитерски фабрика	Бураков С. М.	Коробкин Л. В.	9[illegible]
Макаронни фабрика	Гнеба Н. В.	Селютина М. А.	9[illegible]
Гудермесски горкхачакомбинат	Зонов У. Э.	Лавренко М. Г.	91
Шелковски райкхачакомбинат	Шибиров В. А.	Мартыненко К. А.	55
Сунженски райбыткомбинат	Высочинский Н. С.	Шамардина Р. И.	88
Къаьст-къаьстача наха барамаш тега фабрика	Эрбиев З. Э.	Сорокина Ю. М.	83
Гудермесски горбыткомбинат	Умаров Т. Д.	Ягольницкий Е. Е.	80
Шелковски райбыткомбинат	Астамиров Х. А.	Асланян П. А.	80
Наурски райбыткомбинат	Гайдин М. М.	Ватуклов А. Э.	85
Литейно-механически завод	Васильев В. Г.	Новикова А. И.	88

Дика дIадоладаьд пятилетка кхоалагIа шу «Чечингсельстрой» треста аьшкабетонни изделеш арахецача завода коллективо, планал совгIа арахиц продукца, лакхъю цуи дикал. Укх шера хьалхарча шин бетта хиннача заданел совгIа 81 кубически метр аьшкабетони изделеш, 555 квадратни метр корa сацаш, 365 квадратни метр неIара сахаш арахийцад цуьхаэ.

Къаьстта лакхарча толамашка бегалдаьннай заводе аьшкабетонни цеха коллектив. Март бетта духхьал хьалхарча декаде планал совгIа шийтта эзар сома мехьа продукци арахийцай цар. Дукха ба цехе дика къахьегараш. Царех цаI я сурта тIа шоана гуш йола кочегар М. Антонова.

И. Пляева сурт.

1966-ча шера чуль бетта хьаз оргадаьнна дикагIча совгIаралла хувцаделар пайдана йоаца боахамашкара техника балансе тIера дIаяккхара гIулакх. Цу гIулакха пр СССР-а юртбоахама министерства [illegible]

Мишта лаьт из гIулакх хIанз?

Совхозе директора приказагеи колхозе правлене решенешкеи хьежжа вIашагIйол комиссеш. Техника выбраковка яра вIашагIъеллача комиссе дакъа лоаца хул района юртбоахама производственни управленера а трестера, а кхыча организацера а викалаш. Выбраковка яра къоастадьча техникага хьажа а хьежа, уж тIера дIаяхара акташ оттаьчул тIехьагIа приказах тешъенна техника предприяте баланса тIера дIайоаккх.

Нохч-ГIалгIай юртбоахама министерства начагIхьаьжжеи инспекце халкъа тIахьожама органашца, республика финансоби болхлоша баьча тохкамо хьахьокх цхьацца долча боахамашка технически оборудовани баланса тIара дIаяккхара бокъонаш ла йоаш йоацаш телхаьлга. Республика юртбоахама министерствана чудоагIача боахамашка бокъо йоацаш тIера дIаяьккхай 1966-ча шера 106 сеялка, 34 жатка, 64 сенокосилка, кхыйола техника. Иштта хьалдаш «Грозвино» объединенега ... дола боахамашка а хIаьта «Скотооткорма» треста чудоагIача боахамашка а. Цу цифраша хьахьокх техника кIезигъялара нерха дакха хиларал совгIа, из тIера

ТЕХНИКАХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

дIайоаккхача хана тIахьожам кхоачамбоацаш лоаттабеш ца хилар а.

Цхьацца йолча боахамий кулгалхоша техника тIера дIаяккха вIашагIъеллача комиссе юкъе юртбоахама производственни управлене викалаш. Иштта, 1966-ча шера тIера дIаьяккхай 464 трактор, хIаьта царех 224 трактора мара тIахьожам баь хиннабац.

ДIадахача шера республика юртбоахама министерства приказ делар техника выбраковка еча тIахьожам лоаттабелга гостехнадзора тIадужадеш. Из лаьар 1966-ча шера кийсдена кхоачамбоацараш дIададара. Из бахьан долаш боахамашка брак е лаьрхIача 462 трактора 332 мара брак ца яр, 65 комбайнах — 50 комбайна. Тайп-тайпача техниках 5468 единица яр брак е лаьрхIа хинар, хьабакъда гостехнадзора комиссе царех 4.166 мара чакхъялийтанзар. ХIаьта брак ца ейл Ивса 1.302 единица кхы а дакъа лоалергда тайп-тайпарча балхашка.

Духхьал цхьан «Шалинский» совхоз брак е лаьрхIа хиннача 14 тракторах итт мара чакхъяланзар, хIаьта ерригаш а брак е оттаьча тайп-тайпарча техниках 41 единица чакхъялийтанзар.

Цхьабакъда цхьаццанача боахамаш мичча тайпара дале а чIоагIа толлайир техникана брак яра инструкци. Царех я Грозненски района цхьоалагIеи шолагIеи совхозаш, лоамаи районий дукхагIа йола колхозаш. ГIулакх геттара ва довзадир ца бехктокхаме ца лоархIаш хиннаб «Самашкински» совхозе (директор нов. Дыщиев).

ДIадахача шера цхьоалагIа январь-тIакхоачаш совхозе ца 72 трактор, 43 автомашина, 14 алата комбайн, кхыйола 589 эзар сома мехьа техника. ДIадахача кхаь шера совхоза ийцай 465 эзар сома мехьа техника, хIаьта брак яьй 547,4 эзар сома мехьа йолча техникана. Цу кхаь шера 41 трактор ийцай совхозо, хIаьта 40 брак яьй. Культиватораш, 25 ийца а ийцаб ушдад брак а яьй. Духхьал дIадахача цхьан шера 275 эзар сома мехьа техника брак йир совхозе, вешта аьлча совхозерча ерригача техника балансени мехьах 31,8 процент хул нох, хIаьта цу шера ийца техника 80 эзар сома мехьа мара яцар.

Геттара ва оттабаьб совхозе техникана учет лелаяра бола а, из чIоагIа IатIъ выбраковка яра.

Дукха моттигаш кийсалу тракторашка кхыйола техникех приказагIа брак яьчул тIехьагIа а баланса тIара уж дIа ца йоадаш. Из бахьан долаш юртбоахама предприятега дIабоала мах чIоагIа лакъбу.

ДахагIча хьдаь тIа яла ца гIорлахь «Прогресс» яхача совхозе а (директор нов. Паршов). 1964-ча шера арахийна ДТ-75 яха № 19 трактор 1,5 шера мара хиланзар боахаме болх беш. 1966-ча шера 235 гектар кIаьда оргам дир цу тракторо цкъа 15 эзар гектар йолча, хIаьта дIадахача шера вIашагIа а яьккха брак йир ца — дIаьяккхар балансе тIара. Цу тайпара гIулакх дир боахаме № 5 йолча ДТ-54 яхача трактора а.

ТIахьожам хиннача дийцалье боахаме вIашагIъяьккха брак трактор яр, хIаьта царех дах мехьа балансе тIара дIаьяккха яцар. ВIашагIъяьххар боахаме йолаш хинна, цул сенокосилка, кхыйола инвентарь. Боахаме балансе тIара дIаяккха аьнна оттаьча техникала «Скотооткорма» треста кулгалхоша кхы тIахьожам ца лоаттабеш брак я. царех дукхагIа ца амортизационни хана бола бах йоацаш а. Иштта, дIадахача шера хана хьалха брак яьй боахаме 6 трактор, 3 жатка, 2 комбайн, 2 сеялка, шинь кух. Царех цо техника 1963—64-ча шерашка арахийна а дукхагIа яр. Из за фиш йолаш яц.

Цу вай кийцача шин боахаме хана хьалха техников инвентара брак еш хилара, чIоагIа ла ду боахамашта. Боахамий кулгалхой бехктокхаме хила беза из санна долча кхоачамбоацарашта.

Н. КУПЛЕВАЦКИЙ.
Нохч-ГIалгIай юртбоахама министерства гостехнадзора [illegible]

ДИКА СОВГIАТ

Укх денешка дика совгIат хилар «Грозэнерго» предприятей болхлошта. Цар берашта «Березка» яхача тиканa юха болх бе болленнай берий комбинат, из 140 бера лаьрхIа я.

Дика къахьийгад укхаза гIишлошъераша, дохха керагш долча сийрдача вIеношка дезаша эша хьалаш да, ийцай дукха тайп-тайпара ловзаргаш.

Сиенни болх беш болча дай-ноаной шоай берий сагота лезадеш, уж дийнахьи бреа лаьлаергда укхаза.

Х. СУРУДИНАЦ.
«Грозэнерго» [illegible]

Керда книжка

«Вахараx дола дуншарш»—из цIи йолаш да В. Е. Ворошилова шийна дагадоагIарех лаьца яздаь. политически литература издательства арахийна книжка. Йоахача исторически материалах пайда а эцаш, авторо дуьйцу луганески пролетарей революци нехалаьарча вахарах, сефове большевистски организаци хьахилларах, хоза а дег тIара а хадд ца къонсанга гIоллараха шийраг соратникех.

Книжка яздара хIоагIагIа дагтоха лоанийташ йола оагIонаш маттай В. Е. Ворошилова В. И. Ленинца хиннача къамаьлашца.

(ТАСС корр.).

ГIОАРАЛ ДАЙНА МОТОРАШ

...Лерга нIана боаттIабе санна таташ а деш мастерскера арабоагIа трактор. Бела а къежаш цуьна тIехьавежаш латт механизатораш: хьайиц уж цу тIа болх бе безарех.

Дай тIаккха кьага хIана?

Кхай тIа дIакхоач из тайна трактор. Болх бе отт, бакъда шIьийна бец. ТIаккха еькъ кхоет стартери бендеке· аккумулятор «юж», хIаьта мотор... дIабодлаш бац.

Машина болх бе йоладаийта гIортарах хIаца хурглоацаш къахьегилга дита а дига· зIладаха тракторист боккхача наькъа тIа а вьнна... кулг урагIа ахийта отт. Юхьера а хала крыловски хьорIагIаre мехча чIоагIа санна, цкъья йоагIа трактор найсьо муцна. Даьхьаа МТЗ-50 тIехьа а йийш из летадлалла йолча хана... из. Цкъа ха кьийчча гIолла, нигахаа санна мотор цIахха дола а доаnаш е нинкъ-ац бола барак байча, дола хIана а юхьера дено юхадолалур бекъа болх бу бендеке, «юж» хIанане пайдана йоацача лиша аккумулятор...

Цу тайпара стро гурга Шелковской района «Червленский» колхоза кхарко вахачоа.

— Укхаза тха низ кхоачарга болаш кььаькха хIама дац, — цар эп дола вахеша мотор оиз мастерске заведующа Евгений Васильевич Толстой. — ХIана тоа а ль МТЗ-50 яха шо трактор латт еха аккумуляторш а йоацаш. Къьнара аккумуляторш пайдана йоацача яьнцай. Оаха доарваш лаца царна. тира мольжр даьз царга болх байта гIерраш дальааькъар, оаца хенлайта къа шоьа трактор лоттара мара тоьаш. Къьна араш цхьаьь къьалха хьалагра хьежжа хул, — хIала а леташ йоаз цо. — дIаьта тхоашта аккумуляторш хьожаяра рака «Сельхозтехникага» ремонт йоадлача дола дукхьава а хазч вехара дукха еагота боадаш доьз ца кетьала жоп тоа тхоьа — уж хIоаз кара ец алле.

Моттигаш кIеззига кийсалац МТЗ-50 яхача трактора трактериста сигнагIа сахьата е кIеззига дукхагIа мара болх ца беш. «Озае!» яха даькъалац доп тракторе шийна а IатIъ: пост хоалаш, мотор болх бергбоацача боацах. Механизаторашъ царгъа йиете дIа а мура, шоай трактор «озергьяр» нарга хьежаш латта бехарбоацаш, долкъийра хIама дуча хана моторпш дIа ца а доалеш, болх байтам лоаттам шоай тракторам. Моторашка аьлгIа болх байтам хилча поршнай гакьеш тIа кIурз бу, кольцаш юь, машинадьттаьш солярке совгIа доа, хIаьта из бахьан долаш бала сезон юкъе хиььача хана юха а ремонт яьта мастерске йоадле ешаш хул дакъъаза МТЗ-50, хIанз йоадлеш — тоъал дукха ца яккха. Цуьна юхаповаргIа мичча хана ийка... IаигаIъа ловтача хане цуьна са чуроаларгдола механизатор-а. ШIаьтзана хоча цхьатара колхоза юкъера йола тракторн механизатори. хIаьта из цIаьаниа оагIоадьара а болаша гIоIле. Йоацаш гIулакх даь цу цкъъьара а цу канна а йола чуйоагIа роэ юхойнса МТЗ-50 яха трактораш е...

Цуна хьехаво кола дац «Сельхозтехника» цхьаьллоша йоахкогаша яр бахьан долаш ралхоза доккхий аьнаш худаш хила.

Цу хIеьа чакхлоалаш дац «Сельхозтехника» «къьхкеш» уж запасной охталш лехал.

ХIана укх тайпара вIаштIехьдаьккхад республика боахамашта запасной охталаш централизованно тIакхухьалга бола дола гIулакх. Шоашца бола йола охталашта заявкаш тел боахамаша, хIаьта «Сельхозтехника» цу заявкашта хьежжа заказчикашта тIаккхахьа еза уж.

— Тхьаь кхазагIа февралe залеце шоай дa. — йоах Е. В. Толстова, — хIаьта тхона запасной охталаш шоай лаъалайна марта. ХIара дерригаш дIахьагIа! ХIаьта ремонт-м хIара тхина ер ца латтий цуьхьа массала а эшаш хул рожарной охталаш.

КIезига моттиграш хилам боахамо ярь эзап ба дIаьлш. хIаьта цуьна къалхьа хIамаш кхы тайна а йолаш.

— Тхъаь пхаьагIча февралe оппача запчагIа МТЗ-5 яхаца маркагIа йолча трактора йоала кортинга загалаш ла деш хер тхоца, хIаьта тхона енараш лаьла йе вомпер кастаргвоацаш хIамаш яр, — йоах слесара-моторника И. Г. Орехов. — МТЗ-50 яхача трактора шатунни вкладышах мотора, коренной лерп ендер, 14-0103-1 яхача мотор каперр меттаь, комбайнаца мара мотор йоала 18 Б-0103 яхача мотоцика картер еэдо. Ца эшаш ер запасной охталаш юкъъхаьйта езац дуа, эшарраш хьахтоаш а яц. хIаьта шорта хIайолаш ца а. латтам тракторан а е.

Йолеп укх тайпара гIулакх а. Объединере ела шоаха боахама кулгалхоша цитечи телам уж, цуьна эшаш йола запасной охталаш белгаллаш цига йоалаш а дале, цулухьа объединене кулгалхой ярьа а йолаш заявкана юкъстьр уж. ХIаьта «Сельхозтехникор уж тIаккхаш хилча сециаль 1а ца вохш, масех за цоахьагIа мара докхаш запасника цига бIаргайна хинна запасной охталаш мара укхза йоацаш хул фул из: — йоах «Червленский» колхоза механизаторашка.

Бакъду къанща шерана ерри гIа хIаккьатагра вIаьстан балхана. Цига вертерга лоархIаме лаьра техника хургла. Ваьхан боаххаме кхы а тоае езаш дукха техника а эшаш запасной охталаш а. ХIаьта тина аккумуляторш дахтадцо трактористий новкъа бахьа кулгаш укагIа ахийта лаьрхгодаш хийла трактор а боахаме. Цу до «Сельхозтехникера» кулгалхоша механизаторашта лоча нокъастала хьахдар.

ХIиаэ-м хьалха дац «Сельхозтехника» кулгалхой цу гIулакхага дьожа.

Ю. ИГЕР.

Сий долаш лелаю «Коммунистически къахьегама бригада» яха цIи «Красноармейский» яхача совхозе кхоалагIча ферма коллективо. Цаца заналхьа лоахаттара йолаш йола шура дагI ца йолийташ хьабоагIа цигара лоархаш. Хьалхарча шин бетта задани тIехьхоачашъяь ферма хьайбаш лелаерашa. Цул совгIа тоннара вотта дукхагIа хул ферме йолла шура. Иштта, январь бетта алала дуккхачул 12 центнер дукхагIа а февраль бетта лаьцкъ шура. Дояркашта юкъе язъргача аьхе хьаллле Хамидова Тамарийга а. 1-гIа март хьаьтIакхачачалца цо лелаена докхакара 4543 килограмм шура яккхай цо.

Сурта тIа: доярка Хамидова Тамара.

И. Пляева сурт.

КЪОВСАМА БIАЬСТИ

Классашта юкъе машар оттабара тIахьех буржуазия кепайоазоно. Масала, «Майнити» яхача газето, алаши дикка лакхделга профсоюзаши дIадахарца дуьзаденца классови къовсам арбала тарлуш хилар хьа а кхайкадаь, болхлой капиталистани гIалзьбийкар «алапех дола цеиаш, доа ца а дулийташ, переговораш яра наьъкъаца къестадара, къахьегамаш капиталашi юкъе хIанзарча хьалашка хьежжа хургдолi гIулакхаш оттадара, вIаши юкъера тешам иэаметтаоттабара».

Хоадамболаш жхатехар правительсташ монополий ва наступлени. БIаьстан юхьера къовсам цхьана чакхбаккхара Совето нестийсаназар духьен рынкера ший конкуренташ чIоагIлар духьа «Кьннаре гIулакхаш цийсдарен» «рационализацеи» бала къахьегамхошта качба монополеш гIертилга. Иштта доши доацар долга хоийтаиш хьагучаьккхар «гуччадьарча экономика» хьалашка болхлойи предпренимателий «хьалоахи цаIаш дa» шарна юкъе тешам» хила беза яхаш йола идейка а.

Синтетически химикалей промышленноста болхлой профсоюзий Федерацие съездо хьакхайкадда, алапи лакхдарех цуьна хала боарам оттабарен гIулакхьа ше вIадехараш хьалдоацаш но забастовочни къовсам бабергхилар. Укх шера бIаьстац юкъе къахьегамкоша лоттабергболча къовсама кеюо оттаргъа болхлой класса из отряд. «Капиталистически рационализацеи бахьан долаш укх шера ДIавахха нехаш дола 60 эзар болхлочо а тIехьа кавчаьнакхеи машинкаьлкьаьнарча 280. эзар болхлочо къовсам лоаттабергба болхлой классо юкъара дIадехраш (алапи лакхделга, цуьна хоадамболлаш боарам оттабелга, балха ди доацдела, к. кх. дI.) бахьан долаш лоаттабечоз ийсса американски оккупаци йолча хана шоанкара дIаьхьа бокъонаш кхаьаьар духьа а. Цуьъа ца дуьцш репресей кхерам тIатессашa йолладеьхьа а, машинаьке тIаьрча болхлоца кшта забастовкаш ец бокъо йоацаш ба Окинавацаш.

Балхара дIабахара кхерам тIаьттаб иштта 54 эзар японски шахтера а. Укх тIехьарча шерI шера промышленноста цу даькъера дIаьальккхаь 190 эзар болхло. Кхьбе мегарт а балаш бала бах из корабсагIаш къса лелае еаш ба моташ эзараш шахтераш цар лелаш. КIора промышленноста болхлой Бритганийски федерацие къахкайкадда, цу тайпара гIулакхаш дIадахара, кIора промышленноста национализаци яра тIехьара белам боаржабергба ше аьна.

Къахьегамеи балха дIацIбареш дискриминационни хьалаш дIадахар духьа къовсам лоаттабергба американски военщино ГаьнарчаМалхбаьлени Къулба-Малхбоален Азеи районерча шоай агрессивни гIулакхий ферност а ль дIаьттаьчча Окинава яхача японски гIайрен тIарча къахьегамхоша. ХIанз а тIехьа коллективни договораш дей шоай бокъонаш лерахьа еш забастовкаш еш бокъо йоацаш ба окинаваш. Мадарра яьча дискриминаци яь ба Окинаве болча нахах дикьахагIа дакъа хIана бац аьнна бе[illegible].

Правительства аналана леча къамаьлех гуш да, чура политика аьттехьа лостаяра, араьхьара политически гIулакхаш американски империализма агрессивни политикана тIа-тIа духхагIа гаргадитара тенденце Японе лолдеча гIозаранна тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуш латташ хилар. США-рча Японе посола Симодас гучахьа мегаю Вьетнамера американски агрессия, хIаьта кхыча нехкашцаца гIулакхий министра Мике бокъонца хьалхоаш США самолеташ бакхарой хьисане ДРВ лаьрнача городашкеи мрташкеи бомбаш чуеттар. Премьер-министра Сатос кхайкар «ерхка оборони низ халкъо цар хьакарча чIоагIIбанза барг ца хилар къетадарг» техьс, хIаьта просвещене министра Надаке хIамале а хьалхадоах «ерхка обороника низ» лакхбанза барт ца хилар хоийтам бола наха школашка дIабодабанза барг ца хилар. Цхьара а, хIаьта делаш дуьйнаш лоллари министра Бураньо дуккхьах хьайоаш Японе тIеман гераш кийчъяха цитар кхайкаль бола конституцие IоацадIа да. Цо тIахьех японски герзанаш лоан алсамдахараи ядерни гераш шоай лолахьа хилийтарен. Из хьаладиц японски кемай эскара японски форда тIа дахийта лолча хана къамаш оборона управлене начальника Масуда, хIаьта демократически низаша цунах лоарI къовсам тIа дола деиаш къоастадара бола средства а лаьрхIа тIаза нийсга къуранна лехкаш долча конституцех доаш ца хиргилга.

Болхлой классагарча халача хьала, реакционни низаш чIоагIIагIа сарцагIдалара, йоах Японе Компарто, хIасийт нехкарча болхлойи демократически болаца хьинар айлакза барг ца хилар. Цулхьа къаьстта белгалдаккха доагIа, бIаьстан юхьера къовсам цхьана чакхбаккхара йолча Совета а Совета юкъейоагIача къаьст-къаьстача профцентрашкеи объединенешкеи а керте латтача болхлой классa кулгалхошa дола къовлу ше лаьна дала цул хилар. СОХИО председателя Корни, масала, укх денешка белгалдаьккхар: «Вахаре ше хьалкьаьах вайна болхлой бIарчча цхьа йолат вIашагIйоллаоа ера ца хилар. Укх шера бIаьстан юкъе лоаттабергболча къовсамо чулоацарва 8 миллион гаргга саг — хIанзалца хиначарел дикка дукхагIа. Из ба цхьоацараца тIехьарча- болаш дIадьалакаллала боахкад белгалдара гIо».

США-арa Японе йолча сома бе ликайтар духьа, цуьнах американски атомни база яра духьала дола къовсамо къахьегамхоша шоай гIулакхаш цхьоагIонца чакхдаккха дергдоацаргга дика кхетадьа японски коммунистамеи социалисташи. Цох ха ва йоацаш «Интерпрайс» яха авианосе. Сасебо чудара духьала гIулакхаш цхьата чакхдаьхьачул тIехьагIа цхьна а шорто керда кха инициатива кхайкайир, «Комэйто» яхача оппозиционни партеца цхьана Японе ядерни герз тIа ца эцара ядерни герз декхарен хьакъехьа резолюци цхьана парламенте хIачу а луш. Оппозиционни партеша бокъо йир японски гераш тIедахьадара дола за кердагIа дола [illegible] Японе правительства ниссадийх американски ядерни стратегера чакхъяккхара лаьккхе цо цхьана делаш гIулакхаши. Цар дIахьехар правительства из ниь Японене Азе юкъа кашгон кхераме хилар. Из нийссалага масса оагIорахьара къамаьна бIаьстан юхьера къовсам цхьана чакхбаккхара йолча Совета юкъейоагIача профсоюзашта.

Пролетарски къовсама йийттъалагIча бIаьстан чу бол японски къахьегаркхой шоай классови хьашташ мехкарча демократически йолама кхачар страдалинара, дуьненн халкъьаш юкъерча болхлой боламара шоай солидарность чIоагIагIа кхета а еш. Мехкара политически гIулакхаш ирденача хьалашка даржам лаьтта хIанзарча бIаьстан юхьера къовсама лаладеннача хана цар, шеха йоацаш, шоай къовсама историяна юкъе яьхергья керда сийрда оагIом.

А. [illegible]
(ТАСС).

ПИСАТЕЛАХ БЕТТАБАЛА УХ

А. М. Горький вась 100 шу дизарга

Максим Горьке вахара а балха а динка доккха дакъа Нижни Новгородаца дувзадениа да. Из уххаза ва а вавь, цуи берара ха уххаза волши дIа а ихай. Набахте вахьлаш, Iовахьийта хиииа. Уххаза болабеииаб цуи пIи дувеи массе а кхIииге дIабоваийта бола цуи литературни болх. Уххаза да цуи эггара хьалхара «Доэзала» цIа Советски Iаьдала шеварика а уххаза сормовичаш белча, Балахнински кахьата комбинат хьалъераш болча ихаи из.

ХIаьта, дизза кхетош ма дий цу городе, сийлахь воккха писатель вахьча моттиге 1928 шера писателa эггара хьалхара мемориальни музей хIоттийиаа. Юкхьаиаи йоккха хиииац из — еррига а экспонаташ цхьан зале чухоьаш хиииай. ХIаьта хIаиа, шовзткъа шу дахииачул тIехьагIа, музей йоккхагIа йолa Iиилмасердалои учреждени а хулаш догIуиай. Кхоъаиа цIеиош, 16 экспозиционии а концертно-лекционии а зал, йоккха фондохранилище. Музей пIи хеза а — соьхка кхо бIаь эзарнел тIех экскурсанташ хиииаб цига. Музея Iилмаи болхлоша ластам бу къонача горьковедий кружокий а къаьиача нижегородций обществa а балха. Чаккхаха оьмал в хоика дIаттaл хIара бетта чаккхдоаха «Горьковски дешарац». Цига дакъа лувц говода а мехха а Iилмахоиа.

Цхьабакъда, хIаьта а керттера йоакхо экспозиционии залаш д. Уххаза да хьажа ц уйла е а хIама. Сагах лаьца дукха дуьцу йиш я дийна волча хана цуи хьеит долеш хинача хIамаша! Вай хест-каста дувц Горьке энциклопедически хьекъалах лаьце. Цхьабакъда, цу хьекъехьа цхьаккхе а тайпарча на дагавохаш деча къамаьлашка дуьцалургдац цуи библиотека книжкашачул дикагIа, уж да химеи физикаи а биологеи бальцовгIийи а хьакъехьара учебникаш, Ленина балхаш, ерсий а доазол дехьара а литературе.

Кремлерча В. И. Ленина квартира-музее хиначоа дага ма йоагIий йоазоиа истола уллув латта книжкай этажерка-«кхесторг». Цу тIа лоаттаде Владимир Ильича хержаш хиииад массе а хана дIакхайда хьаьцача хила деза, дийла эггара а хиланза даргдоаца книжкаш. ХIаьта цхьа массе а хана тархе тIа Максим Горьке произведеиий тамилгаиха йола моттиг корайоагIош а хиииай. Из, цуиа дукъабезача писателех вола цаI хиииа на Iеш, цуи воккха, тешаме доттагIа а хиииав. Ленина этажерка-«кхесторг» ше мерг латт В. И. Ленинеи А. М. Горькеи доттагIалах лаьца дувцача музея цхьан зале.

Уххаза доаза а хIама уж дагахдаро сийрдадаьккха да. Фотографи — дуккхаза вIашгIардаь петербургски цIенош — уххаза бирсача 1905 шера «Новая жизнь» яхача газета редакце духхьашха вIашагIкхийттав революце бIьччен революце ДуIаккхайкори. Цахорча фотографе хувц 1908 шера апрельски денеех лаьца, хIета писателa веха а вийха, на волча Конри яхача гIайрен тIа хьеашалгIа ваха хиииав Ленин. Владимир Ильич шахьматин улга тIа вийрза вагIа, хIаьта Горький, цIенача загара вела а къежаш, цуиа бIаргахьежаш ва. Цу хана Ленина чIоагIа къобал а дар Алексей Максимовича загалаьна «Берал», «Нахала», «Са университеташ» яха трилоги язъеагIа. 1923 шера арадаьннача трилоге тIеххьарча дакъе цу сахьате шиi моттиг дIалаьцай Ленина книжкай тархе тIа. БIаргагу вх цен дIалаьцца дола сурт — Коминтерна ШоллагIа конгресс бeах беш хиннача денешка Таврически дворец колоннадита юххе латта Ленинеи Горькеи.

Бетховена «Аппассионата», Ильича эггара дукхагIа йийцача музыкальни произведенеех йола цаI. ХIаналехьа а дукха дийцад дукха а ха йоакххаш къамьлаш деш баьгIачул тIехьагIа Ленинеи Горькеи цу сонатага ладийгIача 1920 шера октябрьски сайренах лаьца. ХIаьта а цIаьхха дит тохалу цу хана уж хайша баьгIа эIамига истола, уж гIандаш, лоадам боацаш йола электрически люстра бIаргалйча. Книжкай цкхапа чу — Горьке библиотеке йиссане а хиланза ца юсаш хиииа духхьашхарча советски изданеех йола Ленина произведенеш. БеттагаргIий чухиаьха теIадаь писателa шиi мухьар, листий йистошка из беттахьашии — цу книжкашa, цкхапа тархеш хоттьалийта ца Iеш, шорца болх беш, уж Iовадеш хиииаз.

...ГоцахьаIаьржа оасилг кхоастабаь цIе лента. Дега йодам а безам а вIашагIъыйна доаццо йоалуш: «Iадика хийла, доттагIа! М. Горький». Из Россе вашар цу 1924 шера январа зевонка, цхьабакъда, из йоавув тIадола веник Ленина кIийна юхе Iойиллар. Дешаш кIезига да — хола дар дегашта доккха халахетар хиииача цу хана уж даха. Цхьабакъда, кастта даьккар уж дукхкача шерашкарча доттагIаза уйла, доазув воаццаш чIоагIа дукхавезарен сий дарен уйла йоалла боккъала а башха дешаш: «Сона гарга Ленин — легенда турпал, доага дог цуи шерапа хаха никъ сийрдабаккхар дукха лиий накхта чуро хьалдаькха саг вар».

Социал-демократически тIаккха большевистски партеца айхха вувзавенна хиииа Горький, цо эггара кIоаргагIа йола влияни ер хиииай Россе шоай лоIаме уйлаш йолча тIоалаиита. ХIаьта цхьа шиi тайпара боккхача безамеи хоаем цуиах тешам а бод, Горьке къайлагIара литература е писатель ваха чIоагIа вовзаш-везаш хилара тешал ду документ дIадехкаш хиииа къайлагIара хьовкаш а йолаш долча йоазои истолага хьежаш. Уж тайпара да цуи истори. Горький Нижнера Кралле вохьийтилга иачча. хьа правительства оттадича, нижегородцаиа Москвах а къача городий а общественность тIахьийтий демонстрацеш а ер Горьеиа накъа аха «Котвадцачуи триумфальни волавалар хила адамий личность бахьанерча къовсамхоче хьоча цаькъах, хIаьта правительства еча футтарена общества цIаьхха а ю майреи гуччахьарен духьале а хийла цуиах».

Горький — деррига дуиепна вовзаш вола писатель ва. ХIаьта на бакъамлара дола тешал — дуиеп тайп-тайпарча меттайла арайийнна цуи произведенеш йола степдаш а я. Индеи Австрен а, Францеи Индонезеи а, Итале а Германе а — массанахьа а хозаш чаккхдийнад горьковски дош, горьковски уйла.

1906 шера, ше доазал дехьа ваха дIаваха волаш, Горьке шиi сесага Екатерина [illegible] Пешковайна Нижнера доазол дехьа дIагIолга могадаьх. Из доазол дехьа дIаяха а яхай, хIаьта хIамаш Москве дIа а йинхьа, сытински дабазаш яхача моттиге лерае дIа а еииай. 1913 шера Пешкова Россе юхеиай, тIаккха нижегородской мебель московски квартире, Ленинеи Горькеи «Аппассионатага» ладийгIача квартире дIа а оттаьй. ХIана уж хIамаш — ши эзар сов гIа экспонат — Горьке юхакхальчай. Цу ерригена а тешал ду писателa быт чоалхане ца хилара. МоллагIа а лаар ло йола дивани тахтен, пигарча столяра даь вoIа Максима лаьрIа хиина нарча, чоалнане йоацa книжкай биро, гезэ самовар...

Музее йолаш а йоакхта хIагIараха-ча къаьстта а дег тохалуш йола экспонаташ а. Тезка кIай ручка. Надежда Алексеевнас тешал деш вахилара, «Клим Самгина вахара» тIеххьара кортош цуиа дIаладаь вахьнав Горький. Цуиа улхув улл цIи хеза цIе къоадам, цуи «поакхъостала» писателa чоаеш хиииай болхуча литорий рукописаш, хIаьта нарех болча духхаиеех хIана боацаш бода советски писателаш а хиииаб. Цен тIа фотографи — лазарах тоаеиначул тIехьагIа Горкаиса хьаьIа воладенна сахьега аравальиа Ленин. Цхьабакъда, из сурт деза да Ильича Горьеиа фоагIата деииа хиларах а, хIаьта писателa музейна совгIат даьрхIа дIадениа хиларах а. Уиххаза а 1924 шера яз а я духхьашха кенайийтта Владимир Ильич дагавохаш Горьке язъяь очеркаш а ше Горьеиа совгIата душ хилар тIаладаь Ромен Роллана книжка а...

Юбилея денош а къеиларгьа Ерригроссийски книжкай ярмарка, СССР а РСФСР а советски писателий Союзий выездной пленумаш, А. М. Горьке цIерагIча дуиеи литература Института сесси хургья. Волгам Оваи бердий йистошка гулдурга вай мехка еррига республикашкара а доазол дехьара а хьаргебела дукха а хьаьший.

Из деррига а хургдар да. ХIаьта хIаиа Волгагара дукха гоаиа доащпаш ше къаьстта загIача къаьиача цIенa хаддаиаа тIаухаш латт наI — масааара говьиеиачиаш, араххьара тIаухараш. ДIаяхьиаш ер «А. М. Горьке ПIачахкалихен музей» аьиаа тIаладаь табличка йоалха наI. Ших писателах беттабала ух.

Юрий ПАСТУХОВ. (АПН).

ИЙДАРХОЙ РАЬЗА БА

«Массанеца а йоарза, безаш, гIулакх шахулаь сикагIа ле гIертaш, гIалат ца дохийтaш хьабоагIа укх тика барттайна колектив. Даим шоотта товар хул тика чу. Тахан ийдархочо хьеттар доацаш кийсевеча кхоама ца хулийт. Баркал аккхарна».

Дукхача ийдархой цIерагIа С. Петров.

Цу тайпара йоазой дукха да жалобаи предложенеий книжка тIа дIаязда.

Грозне Бутырина цIерагIча улицагIа я ер вай мехка № 22 йолa тика. Укх тика чу болх бер йоккха коллектив я. 27 саг ва воаха хьоатташ дика кхоачашдара шоай низ а хьекар а ца хоаеш къахьегаш. Цудухьа хургба-кх царна ийдархой а раьза.

Лостам болаш, цIена, сапаргIата я тика чу. Шо-шоай моттигашка хоза дIаийсаь да товараш. Витринаш а хоза кийчъяй, массайола продукт шо-шоай хьахаш тIаласаш я.

Нагахьа тIакийслургвоа тиха тIа ваьIа йолаш. Цхьа дика вошал я уккаш бохк бойл. Нагахьа сайна шиi отделе хIама оаш дукха цах а болаш хоалахаров отделе вагIа лучча сица «шиiйараш» дIа а бахийте уллув латтача поакъостах да отт продавец. ТIаккха шиита сита дIабохийт ийдархой.

Шоаш болх беча отделе бохкхахане ва хIарааар. Вахьда уккаш лаш хьан-сан ахаш. Шийчуи а хьахачул а бехкаккхаш хIаранена тIабеж. Цудухьа хургда-кх укх тика продавецех цхьаккха а хIаиа халахетад са аьнна кулгалхоаша тIаккха а лоттъа ца хилар.

Шоайла тешаш, барттайнa болх чарна болх йе аттагIа да. Хала ба продавеца болх. Даим нахаца. ХIаьта ийдархой шо-шоай самалаш болаш, цхьаннеца деш дола гIулакх шоллагIчоа на мегаш а ма ийсаой. ТIаккха царна массанена а тоам хургбар да деза. Из аттa дац. Цхьабакъда дика ловрхIаьбу цу шоай халача декхарех № 22 йолча тика продавецаш. Ер дикагIа ва, ер вегIа ва оалалта доацаш массане а цхьатарра дика болх бу. Хьавцаргба вай моттий кхалнах Даудовай Эльдерханова е гурже Шуагулаи, вочалой Агашканяи, Петросян, ерсий Николаева, Иванова.

Вотта дика болх бар йахьаш долаш ше тика чуйоагIача горищетерга кулгалхоша, республика торговле министерства, торговле белхлой профсоюза обкома Сийлен грамотанаш, совгIатаца белгалйоах хьинар долча, шиi болх бераш а духхабенаш а волча Нохчевоа Усама кулгалдеча № 22 йолча тика коллектив.

Уккхаш ше. Невравоса лийца цхьа шиi деш дIа доа сонь. Цхьайтта шу да ше укх тика директор волаш болх бу. Из ва «РСФСР-а торговле отличник» аха значок ена. Дукха а Нохч-ГIалгIай АССР-а торговле Министерство, горищетерга, торговле белхлой профсоюза обкома цуиа тийхиа Сийлен грамоташ.

Вотта хьинаре кхахьегаш я тика еррига коллектив а. Цуиа тешал ду республика торговле министерства обсовпрофеи дIадоха тела Цiе байрахь дукхахача хана деш дарара на йоалийташ цар лелеш хилар а.

И. ДУЗАЕВ.

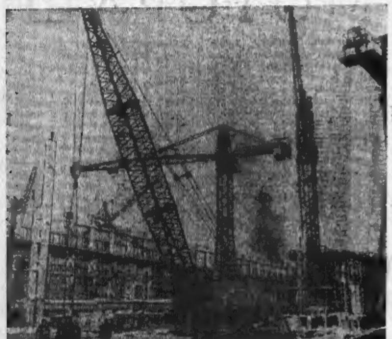

Пхоаьл совгIа отташ тешаш олимпиадий Братски алюминевон шо-шоаргаша пятилетка юкIорагIа шу хьадаладирча деза.

Ихы тIа а шерчуш латт Братски алюминиевон завод. Пятилетка заданий 1970 шера 7-гIа ноябрь хьатIакхачачегIа юкочаша хьалхIе гIийсадайьрдеш.

СУРТА ТIА: электролизни цеха гIорахи деча шийоех цаI.

Э. Брижакеико сурт

ТАСС фотохроника.

Нефтянойшиi урой. Эвенкийски къами округе Илимпийски районе хьайгъегIаЙ Аллюйски мехкахьита лохарий эггара хьалхара опорни вышка. Хьаккхьачача хаппеех, ухаха, ийъ километр кIоарга кембрийски мехкаьтта доалл. Лаьттах 1070 метр кIоарга Iочубахаб геологаш.

СУРТА ТIА: опорни вышка.

В. Войтенко сурт.

ТАСС фотохроника.

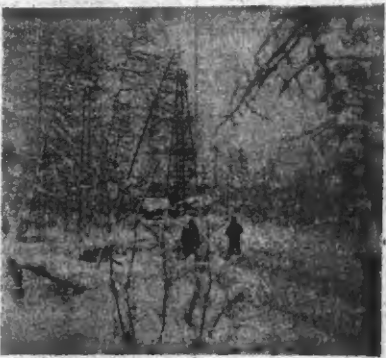

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ТIехьадаккха йиш йоаца гIулакх

СОФИЯ. 12 март. (ТАСС). Болгаоски халкъо хьинаре хьалдоац дах социалистически мехка, цар даькъе Болгаре Халкъа Республика а хаьттичене тIа ладаь лерхIашдар, аьду «Работническо делос», «ХIанзарча хана лоархIаме дала тIехьадаккха йиш йоаца гIулакх» яхача передовой статья тIа.

Вай мехко тIагIертаду Советски Союзо хьалхашка оттаь ядерни гера дIа-са ца харжийтарах долча Договора проект ООН белгалъяьча тIеххьарча хана чухьа — март бетта — тIаьцилга. Цуиа эггара хьалхара боккъала а бола гIа боаккхаргба ядерни гера дIа-са харжара доадув оттадара, хIана из кхераме гера доацаш долча мехкашкарча авантюристически агрессивни гIоазарий оагIонгахьара цуиа тIаьода никъ бехка а бехкаргба.

Договора советски проекта кулгаш лидер, белгалдоах газета, вай хьара тIехьадаккха йиш йоаца дехкар да. Договоро гIо дерга дуиеи халкъашта юкъера кхоьлаш кIаьдбе, гера дIадаккхара вож проблемаш — ядерни герза из дIадаккхачийтара средствашка хIалакьь дIадхара, классически тIема низаш кIезигдара, массане а дизза гера дIадаккхара проблемаш дIахдIахо еш кхоачаптъара хьалаш хьахилийта. Уж кхоачашде лерхIа гIулакхаш чаккхахара бола социалистически мехкий къовсам цар леррагIа йолча халкъашта юкъе цхьана гIулакхаш леладара, дуиеи халкъашта юкъера машарии кхераменен чIоагIьяра политикагара хьабоагIаш ба.

ХIара шера дукхагIа хулаш багIа Болгаре Iилмай учрежденешка болх бу кхалнах. Ер шия лаборантка Марианна Тодоровай Вирджиния Ивановай Соферча Н. Пушкарева цIерагIча почвоведене йилма-тахкама институте хьатта тохкаш я.

БТА ТАСС-а сурт.

КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ ВЬЕТНАМ ХЬАЛЛОАЦАШ

ПАРИЖ. Пхи эзар совгIача сагодакъа лаьцар Лилле чаккхъьиначa вьетнамски халкъьацарча солидарносте манифестацека юкъе. Манифестаци чаккхъьаккхар французски коммунистически парте, машар бахьанерча болама, французски кхалнахьа Союза, коммунистически когирхой болама моттагера организацеш а шийх дIакхийтта болча вьетнамски халкъ хьалхьабей котдалийтеи гIулакхаш деча департаментски комитете бахча тIахьежамах.

Цига хиначa митинге къамьлаш дархьаха хьадехар ДРВ территорена бомбаш еттaлга хьеи боацаш сиха соцадаь, къобал ... [illegible]

[illegible] цIенош коранта хьалхашка юха а сайца, чIоагIа цIогIарч а деттaш хьалехар: «Jекаиюэ отставке гIолва», «Jеканиэ Америке гIолва».

ТОКИО. Япоше чакхйоалаш латт вьетнамски халкъа долча поакъостала средствашгулъяра камиани. Кхо шу хьалха вIашагIъеллача, Вьетнама халкъа поакъостал хара йолча Японски комитетага хIара деииа письмеш, ахчан переводаш, посылкаш ук.

НЬЮ-ЙОРК. «Ньюсуик» яхача журнала тIеххьарча номер тIа кепатехай США правительства вьетнамски политикан критика ю цуига юхахьожмага дIадехен дукха а редакционни статьяш. ... [illegible]

ЦХЬОАГIО ХИЛИЙТАРА БОЛА КОММУНИСТИЙ ЛОIАМ

ВАРШАВА. (ТАСС). «Коммунистий цхьогIо» — парте гIолла дIаьу тайпара йоазув а доаш «Трибуна люду» яхача газета кепатеха еннаьккхай редакционни статья. Цу тIа, белгалдаь аьнна, йоах:

Будапешта коммунистически белхлойн партеш Консультативни вIашагIкхийттачул тIехьагIа цхьанне а шоана хургьйа, къаьмни социалистически партешиакъ ... [illegible]

[illegible]

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). ... [illegible]

ПРАГА. (ТАСС). ... [illegible]

БЕЗАМЕ ЭКСКУРСИ

Кхо бутт гаргга хи я республикански экскурсионни бюро бала бора экскурсоводий курсаш йола. Цу курсашка ух тайп-тайпара профессеш йола нах. Цхьабакъда, царех дукхагIбараш Грознера кхоаякой ба.

Занятеш безам тIагIертбола тайпара дIахьийтIахьахьай. Шинарданойи оррадиехойи сайренашка теоретически материал Iамаш, хIаьта кIиранденой сайренашка практически занятеш хул. Экскурсоводаше тIаказаехьа а падийгIаш уж темах лаьца оьшаш дола чу лоацаш болча темашка: гор. Грозни историй; боккха даймехкахьар тIаьхьара граждански тIемаш; республика юрта бовзамаш; Сийлахь боккха Даймехка тIемах ... Нохч-ГIалгIайчохь.

Хургболa экскурсоводаш Грозна, республика дагаловзийна моттигаша экскурсе кхаб. МалагIабийне хинаб, цига болаш 1941 — 1945 шерашкарча тIам тIа бойбахьарашта догIа памятник дайийнаб, вицлургбоацаша майрача разведчикa Володя Мордвиновс каше тIа, це шиi Даймехк къахетача дIатъехтача маттиге, хьалхашка доша белгалбоалa дойна Бovга саатачоа догIа памятник догIаша хинаб.

ХьанкагIа цу курсешка дешаш, еоьгIа, хIана экскурсовод ... Г. М. Ращина хьехаргбол, экскурсантий уйла шоагIа тIаарзийташ, безаме даьццар дIаравеш дога бола йолча тIамай сийлах, маттиге [illegible]

тIама халача шерашка шоаш ше юц кхабеш маждаьтта доахарашa къахьегаш хилар, из бахьан 1942 шерa 1-ча промысла майдаьттахошта Ленин ордан энарг лаьца. МалагIабийна маждаьттахоша пятилетка заман хьалха кхачашъяра еаьха кIена лувцане дахьаш лаьца. МалагIабийна маждаьтта гучадахкара С. Орджоникидзе дарь гIуллакаш мел боккхача лоархIаме хиниа.

Доша багIараца Грознера Херсона шеачнаце йоаа кертда экскурсионни маршрут бойбайдай. ДIаяхоаш хьалха Устар-Гардой юрт аннаша кертдача городе Аргуна. Цу исторах лаьца дукха хIамаш доза тиоиа. ХIаьта аргунций тахаточа гIуллакаш лаьца экскурсенна доша багIароаьта дийцар «ПIшианье» аха завода нормировщица Клавдия Федоровна Стерине. Шьеле дIакхоьчарк тиона хайра из юрт 1839 шера йилла хилар, хIана цига ваххаш 16 эзар сагIа-кхоагIа. Дукха хIамаш дайзар экскурсантешта райцентр болча Ведена а. Пхи бIаь шу хьалха йилла хиннача Харачоа а хиниа Ведена юхабаьхна экскурсанташ цига хиначa цIенастого къонкар.

ЧIоагIа безамеи экскурсентеи геттара дукхаеа хIамай дуззIабоалаш хилар из экскурси. Хатташехьа, кIирагIа салоIаш долчо ени дена пайда а вацш, цу маршрутагIа экскурсе ахар дагавоарагац.

А. СВЕТОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республикан гIолаш Грозне лоадаш йиацan а боалаш, хулдаш бахам хургья, малхбузехьара гIахьалхьа мух хьекхаргба, температура республикан гIолаш — 1—6 градусни Грознa 4—6 градуси йоаккха а йолаш хургья. 15-чоа 16-чоа марте йоаччен а йолаш, хуоаццуш хургья.

малхбузехьара цхьаза хьалгIа, тIаргха гIахьалхьа мух хьекхаргба, температура бийсашна 4—9 градус шелал а, йолаш, дийнашa 1—6 градус йоаккха а йолаш хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель **А. А. МЯКИЕВ.**

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО

14 март.

6.30 — Нохч-ГIалгIайчи лаьттадаларда (гIалгIай метталa). 6.45 — Ахдараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Гебареев. «Иристона воI» яхача кинофильма тIера дакъаш. 8.25 — Беседа. 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тIаьхье» (нохчий метталa). 16.20 — Лудин М. «Серго Никраиде» яхача ... тIера дакъа (гIалгIай метталa). 16.45 — Керда ... (гIалгIай метталa). 17.00 — Юрта бовзаш болишта ... 17.30 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайчоа (гIалгIай метталa). 17.45 — Беседа. Октобра Баьчча (нохчий метталa). 18.00 — Керда йоазош (нохчий метталa). 18.15 — Керда йоазош (эрсий метталa). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 март.

18.00 — Телевизиони кердаларгаш (гIалгIай эрсий метталa). 18.25 — Телекердалараш спецвыпуск (гIалгIай метталa ловзаш). 18.35 — «Нохч-ГIалгIай республике гIолла» яха киножурнал. 18.46 — Хьай аьшне шоттдукха да безa, хе а хе (нохчий метталa). 19.00 — Вицъялочох даьккха фильм. 19.30 — Терекие зил болх бо белхалойта юйтъаш йолa объект. 19.50 — Берашта дола фильм. 20.00 — «БIекаль» яха художественни фильм.

РАДИО

15 март

6.30 — Нохч-ГIалгIайчи лаьттадаларда (эрсий метталa). 6.45 — Ахдараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинни никъ» газета обзор. 8.25 — Арутюнян. Концерт-полька. 8.45 — Къона тIаьхье (гIалгIай метталa). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 «Беттарна юкъера музыкальни денош» яха передача (эрсий метталa). 16.45 — Керда йоазош (гIалгIай метталa). 17.00 — Хьалхе лоарам. 17.20 — Юрт керда йоазош ... (гIалгIай метталa). 17.45 — Депутатий йоазош (гIалгIай метталa). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий метталa). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий метталa). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 март

18.00 — Телевизиони кердаларгаш (нохчийи эрсийи метталa). 18.30 — Телекердаларий спецвыпуск (нохчий метталa ловзаш). 18.40 — Юрта бовзаш знаний школе. ЧеъьарIй лададеига кийлаие гIулакх ха. 19.15 — Киножурнал. 19.25 — Байракхо ахкаргахьа ду. «Победа» яхача колхоза опыта тIера. 19.55 — Берашта дола фильм. 20.10 — Максим Горький вась 100 шу дизаргa. «Мещане» яха эрсий драма Нальчикски вахчахьаликни театра спектакль.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—2-44-20; редактора зам.—2-30-11; бехктохкама секретара—2-34-20; партийни вахарe, культуре, промышленносте отделий—2-42-30; юрта бахамий отделий—2-42-26.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-20; зам. редактора—2-30-11; ответственного секретаря — 2-34-20; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 2-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — [illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 1183. СФ05068.